SỐ 1MC 1568 NGÀY THỨ NĂM 8 JUIN 1939 NĂM THỨ MƯỜI

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

MỖI SỐ: 0$02

DEPOT LÉGAL INDOCHINE No 423

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur: 61-63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur: F. H. SCHNEIDER
Directeur: NGUYỄN-VĂN-VĨNH
Rédacteur en chef: PHẠM-HUY-LỤC
Administrateur gérant: NGUYỄN-VĂN-LOÀN

Adresse télégraphique
TRUNG BẮC TÂN-VĂN HANOI
TELEPHONE N° 180

ANNONCES
Décomptées à raison de 8 lignes au centimètre de hauteur, sur 0 = 06 de large.
Une seule insertion. . . . 0$80 le c/m
Par contrat annuel
Par centimètre et par insertion. . . . . 0$18 le c/m
Réclame dans la 1re page. . . . . 2$ la ligne
Annonces judiciaires et légales. 1$50 le c/m
On traite à forfait pour les contrats importants.

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

	1 MOIS	3 MOIS	6 MOIS	1 AN
Một tỉnh	6$00	6$00	6$30	6$30	6$60	9$00
Các làng và	»	»	»	»	»	»
Các công-sở	»	»	»	»	»	»
Sản tháng	3$00	3$00	3$50	3$20	3$20	3$30	4$50
Ba tháng	1$50	1$50	1$75	1$60	1$60	1$65	2$25
Một tháng	0$50	0$50	0$60	0$55	0$55	0$60	0$75

Tân-phái với cựu-phái

Nước ta ngày nay cần dùng chữ Pháp, mà ít dùng chữ Hán nữa. Nhà học cũ với nhà học mới xem chừng khi đối đãi nhau vẫn chia làm hai phái. Bởi vì chữ Hán buổi nầy như các quan đã dặn tuổi về hưu-trí; chữ Pháp buổi nầy như các quan mới được ký bổ; cảnh nào đi cảnh ấy; cùng một nói giống, cùng một ngôn ngữ, cùng một phong-tục, cùng một tinh tình, mà trong đó như có một cái chắn-vực vô-hình, phân giới nhau, đối lấy nhau, làm cho kẻ ngược người xuôi, không thể liên làm nhất khí được.

Trong phái cựu-học, có một hạng tập-tọng được ít chữ nho, cũng lên mặt ta đây là một nhà cổ-điển-học; có khi nhà tây-học thấy bọn làng nho rụt chiếu quí trọng, lại càng ra bộ vênh-vào làm cao; hạng ấy người ta thường phụng cho một cái huy-hiệu rằng « thầy đồ dột ». Một hạng nữa cũng ngâm được câu phú câu thơ, làm được bài kinh-nghĩa đoạn văn-sách, song chỉ những từ-chương phù phiếm, có ích chi đến xã-hội nhân-quần, mà cứ nghĩ mình công phu đèn sách chẳng ai bì, đối với những nhà tây-học, tuy có thù ứng bề ngoài, nhưng trong lòng vẫn có ý bỉ-thị; hạng ấy người ta thường phụng cho một cái huy-hiệu rằng : « Thầy đồ gàn ». Còn một hạng tư-tưởng cũng cao, kiến-thức cũng rộng, tuy chữ Pháp chưa hiểu, mà xem sách Nhật sách Tàu dịch ra những học-thuật lý-tưởng của người Âu Mỹ triết-học khoa-học, không phải là không thâu-triệt tinh-vi, nên đối với những nhà tây-học cũng sẵn bụng hoan nghênh, mà nhiều khi cũng bị bọn học mới bài bác điều nọ tiếng kia, thành ra đường giao tế vẫn nhiều bề khó chịu.

Trong phái tân-học, có một hạng bập-bẹ được ít tiếng tây, cũng lên mặt ta đây là một nhà tân-nhân vật; có khi nhà Hán-học thấy tây tân-tiến, có ý yêu vì, lại càng giờ thói kiến-càng vỗ lẽ; hạng ấy người ta thường phụng cho một cái huy-hiệu rằng « Tây già cầy ». Một hạng nữa triết-học khoa-học cũng thiệp-liệp, lý-học hóa-học cũng phô-thông, song chỉ là thang bước tiến vinh, chưa giúp gì được đồng-bào tổ-quốc, mà cứ tưởng mình phẩm cách cao quí không ai kịp, đối với những nhà Hán-học tuy có lẽ-độ lạ mặt, mà trong bụng vẫn có ý mỉa-mai; hạng ấy người ta thường phụng cho một cái huy-hiệu rằng « văn-minh giả ». Còn một hạng bảo-phụ cũng lớn, học-thực cũng thâm, tuy chữ nho không thông, mà học theo sách tây ghi chép những vi-ngôn đại-nghĩa của cổ thánh-hiền, đạo-đức luân-lý không phải là không linh thụ đề-uẩn, nên đối với những nhà Hán-học cũng sẵn lòng tôn-kính, mà nhiều khi cũng bị bọn học cũ chê cười thờ nay thế nọ, thành ra cách cư xử vẫn khó nỗi đồng thân.

Hướng chi ăn mặc, đi đứng, chào gọi, nói năng, điều khác nhau cả; người giữ lối cổ thì bề bộn lối thôi; kẻ theo lối mới thì chải chuốt gọn ghẽ, hai bên coi nhau cũng trái tai lạ mắt, trách nào mà chẳng phân môn cất hộ, cũng là người Việt cả mà ghét nhau như kẻ Tần cũng nên.

Nhưng nghĩ cho kỹ, nếu hai bên biết liên-hiệp cùng nhau, nương tựa lẫn nhau, thì ra đời càng thêm giá-trị mình, càng thêm bổ-ích cho người mình lắm. Cái cơ tiến-hóa của nước ta sau nầy, thế nào cũng phải điều-hòa cựu-học-thuật với tân-học-thuật, thì dương buổi tân cựu giao-thời nầy, hai phái cựu-học với tân-học đều là nhu-yếu cả; đều là nhu-yếu thì đều có giá-trị; phải nào cũng quí chư không có phải nào rẻ được cả. Vì rằng chữ Hán chữ Pháp cũng đều là cái bí-xác vân-tự để học những cái hồn học thuật tư-tưởng mà thôi, quí là tại cái hồn học-thuật tư-tưởng của Thái-đông Thái-tây, mà không phải quí tại cái bí-xác bằng chữ Pháp hay bằng chữ Hán. Nước ta trải mấy nghìn năm lễ nghĩa danh-giáo đềm thấm ở trong cái văn-hóa đông-phương; những học-thuật tư-tưởng cũ lưu-truyền ở trong sách vở đời xưa, toàn bằng chữ Hán cả; nếu không có những nhà nho học thâm-thúy, đem sách vở đó mà dịch ra quốc-văn, thì các nhà học mới sau nầy nhờ đâu mà biết được gốc rễ của ông cha, giữ được tinh-thần của cổ-quốc. Còn đến học-thuật tư-tưởng của Thái-tây truyền bá ở trong sách vở Âu-châu, tuy có người Nhật người Tàu lấy chữ Hán dịch ra hầu hết; nhưng các nhà nho học thâm-thúy chắc đã đến ngày già cỗi rồi, còn về sau nầy cũng cần có những người chịu gia công nghiên-cứu chữ nho mà hiểu được những sách vở ấy; những người học mới thông-minh linh lợi, lại vừa được cái tiện trực-tiếp nghiên-cứu các sách vở Thái-tây, chắc dịch ra quốc-văn, vừa nhanh mà vừa sáng nghĩa; bọn nhà nho cũ nhờ đó mà cũng được rộng thêm trí-thức của mình. Hai bên mà hòa-hiệp được, chẳng là thêm cái giá-trị cho mình mà vừa được nhiều điều bổ-ích cho quốc-dân mình hơn ru?

Nay có một cách nầy làm cho hai bên liên-hiệp được: phái cựu-học đừng lên mình là cao-thượng mà phải công-nhận tân-học là cái học thích thời; phái tân-học đừng cậy mình là văn-minh mà phải công-nhận cựu-học là cái học quốc-túy; trong khi giao-tế, các nhà cựu-học nên đem cách-ngôn vi-luận của thánh hiền nói cho những bậc thanh-niên nghe; các nhà tân-học nên đem tư-tưởng học-thuật của Thái-tây nói để những bậc lão-đại biết; cựu-phái đừng khoe mình giỏi chữ Hán; tân-phái đừng ỷ mình giỏi chữ Pháp; nước mình có chữ, để là người trong nước ai cũng nên chú trọng ở chữ nước mình; những điều mình sở-đắc, hoặc luân-lý, văn-học, cách-trí, kỹ-nghệ hóa-học, lý-học, nông-học, thương học, v. v. người thuộc sách Tàu, kẻ thông sách Tây, đều lấy chữ nước mình mà diễn-giải ra, dìu-dắt nhau để cùng bước lên con đường tiến bộ. Đến như cái cách giao-tế, trước hết ai cũng nên giữ lễ tục mình, lối Tàu lối Tây hay thì ta bảo nhau cùng bắt chước, không nên chấp-nệ giữ lối cổ, không nên kiểu cưỡng theo lối mới, thế nào cho thuận-tình trúng lý thì hơn. Ấy tức là một thứ niêm-chất rất dính để gắn bó cựu-phái tân-phái vào với nhau mà chính là một thứ mậu bôn rất tốt để vun trồng cái cây tiến-hóa của nước nhà vậy.

TRUNG-NGÔN.

THẾ GIỚI TÂN VĂN

Số dân bà so với số dân ông

Người ta nói rằng trong đảo Ceylan số dân bà so với số dân ông ít hơn cả. Ở đấy 1.000 người đàn ông chỉ có 888 người đàn bà mà thôi.

Ở Âu-độ cứ theo như cuộc kiểm-điểm dân số năm 1921 thì số dân-bà được 153.817.461 và số dân ông được 161 338,935 người. Về không phải chỉ một nước Âu-độ là số dân ông bội hơn số dân bà mà thôi. Ở Nhật-bản, 1020 người dân bà được 1.000 người dân ông. Theo như cuộc kiểm điểm năm 1911 thì ở Bosnie, ở Hergégovine, nước bảo, nước lắc, nước Hy-lạp, nước Hồ, nước Lỗ, số dân ông bội hơn số dân bà nhiều. Ở Luxembourg, số dân ông qua số dân bà là 8000 người.

Ở Mỹ-châu số dân ông nhiều hơn số dân bà nhiều lắm. Số dân ông ở Hoa-kỳ hơn số dân bà là 2.693.000 người, ở nước Argentine là 569.000 người, ở Cuba là 58.000 người, ở Gia nã-đại là 437.000 người.

Từ ngày có nạn chiến-tranh như cuộc chiến-tranh ở bán-đảo Balkan, cuộc đại chiến ở Âu-châu, thì nhiều nước số dân-ông so với số dân-bà lại hơn kém khác nhiều.

Còn như các nước ở bán Âu-châu thì trong năm 1914 số dân-bà đã nhiều hơn số dân ông, sau cuộc chiến-tranh mới rõ thêu như cuộc kiểm điểm dân số năm 1911 thì số dân-bà lại thắng hơn số dân-ông nhiều lắm nữa. Ở nước Anh số dân-bà hơn số dân-ông 1.823.000, ở nước Đức 841 000, tại ở nước Pháp 683.000.

Đến cuộc kiểm điểm năm 1941 ở nước Anh số dân bà hơn số dân-ông là 1.7000.000, ở nước Đức 1000 người dân-ông thì có 1.189 người dân-bà ở nước Pháp thì 1000 người dân-ông có 1230 người đa-bà.

LỜI ĐÀN BÀ

Nên lập học hội chức-nghiệp

Ngày nay đã nhiều người thông-hiểu sự chức-nghiệp là trọng, biết giữ phận sự của mọi người mà làm ăn. Đàn-ông, có công việc cần đàn ông, đàn bà cũng có công việc cần đàn bà, như thế mới đáng gọi là đã cặng sống trên mặt đất; thời cốt phải cùng lo lắng việc sinh-tồn, nhiều-hiu mới được hưởng phần hạnh-phúc ở đời vậy. Hoàng chi đương buổi nguồi khôn của khó nầy, thời lại càng nên ra công gắng sức lắm nữa; không phải là chỉ chăm một việc xem nhọc nhằn của mình đâu, lại còn phải đem tài nghệ trí-thức ra lợi-dụng cho cuộc kinh-doanh mới là người có tư-cách vậy.

Ôi ! cái chức-nghiệp của người đàn bà có phải là nhỏ mọn đâu ? trước là tản-trợ cho gia-đình, sau là bổ-cứu cho con đường sinh-kế của nhơn-loại, thật có danh-giá lợi-ích nhiều bề, cho nên phép dạy đàn bà con gái cho thành chức-nghiệp thời có nhiều phương, mà cốt-yếu tại biết được nghề gì là ích-lợi cho mình về nghề nầy. — Nay chỉ lấy riêng một nghề tối yếu là nghề thực-phẩm mà nói, dẫu kẻ giàu nghèo sang hèn đều phải cần dùng hết thảy, cho nên tối thiết-thứ-ư trong bọn chị em phải nên chung vốn thiết-lập một sở chế-tạo về đồ thực phẩm để dạy về lẫn nhau, khi đã tối-nghiệp thành-tài rồi thời là lợi-ích chung cho nữ-giới, sau nầy không biết bao nhiêu mà kể ; ta thử xét xem trong cái nghề chế tạo thực phẩm, có phải là hay lắm và to lắm không ? Người biết ít, thời làm mà dùng trong một nhà ; người biết nhiều, lại to vốn thời còn làm ra tiền thụ trong một xứ, một nước, để khoảng trong rộng ra nữa, thời vận-tải xuất dương tiêu-thụ cho ngoại-quốc, công dụng to tát thay ! Còn ai dám nói học làm thực-phẩm là hèn, mà không để làm nghiên-cứu về cái vấn-đề ấy được. Coi như cặp nước vận-tải đồ ăn đến bán xứ ta, biết bao nhiêu món mà kể ; còn đồ ăn của ta cũng làm thử mà chẳng biết làm ra bán cho ai một thứ nào hết cả. Vì lẽ thổ-ngơi thổ-sản, thực-vật của xứ nào là có đặc-sắc của xứ ấy, mách chế tạo cũng có cái khéo cái ngon đặc-biệt của người xứ ấy làm ra, đó là một cái lợi-quyền riêng của từng xứ người, cái lợi-quyền đó không thể người xứ khác dành đặng. Nhưng ngặt vì các món đồ ăn của nước mình không có sách vở và sách chế-tạo cho nhiều để làm chỉ nam làm đồ ăn không chấn-hưng lên được, thậm chí như người Nam với nhau mà món ăn Nam không biết làm cho đủ mà dùng, thời còn mong sự buôn bán làm sao?

Bởi thế mà kỳ trước tôi đã bàn qua về khoa nấu ăn phải cần có sách vở mới thực-hành làm giáo-khoa đặng ; nhơn đây các chị em lại hỏi cái công việc lấy miếu thì-bình ra làm sao ; vậy lấy ý-kiến thiển-cận xin thưa rằng phàm người ta muốn học nghề nghiệp gì, thời trước hết phải biết qui trọng cái nghề nghiệp của đàn bà con gái ta xưa nay, song ta chỉ dùng trong gia-đình mà thôi, chưa hề đem ra lợi-thị cuộc thương-mại to lớn bao giờ ; mà cái nghề-nghiệp có ganh đua thời nghề-nghiệp mới khôn khéo lần lần, có lợi-thị, cuộc buôn bán to lớn mới biết có giá-trị, còn như hàng quà, hàng gánh thường thường với nhau thời chưa phải là cách buôn bán vậy.

Nay muốn cho nghề nghiệp có giá-trị với đời, tất người ta phải bảo-tồn lấy nghề-nghiệp. Sự thiết lập học-hội chức-nghiệp là cốt làm cho nghề-nghiệp của đàn bà con gái tăng-quang, nhiên-hậu mới thâu được mối lợi-quyền rất xứng đáng vậy ; vì cuộc kinh-tế của xã-hội, vì đường công-nghệ của nữ-giới mà phải thiết-lập học-hội, cái lòng-chỉ của hội rất là sáng suốt vô cùng.

Ôi ! sự lỗ chức công cuộc này, nói ra mà có thể làm được, làm được thời chắc có lợi ích nhiều. Nhưng bởi bàn đến thời nhọc công lắm to, phải nhen nhóm lần lần đã, chỉ cần một người có đủ tư-cách, có tinh-thần, dũng-cảm làm được, khi các chị em đã đôi ba mươi người bằng lòng, thời kỳ hội nghị nhỏ giấy, bẩy giờ mới làm đơn xin phép quan trên, lập thành nhà hội.

Chỉ-nghĩa của hội là chỉ em họp góp, góp vốn làm cho học tập chế-tạo thực-phẩm và thương mại, mở thương mại là tiêu thụ các đồ ăn làm ra đó mà thôi. Nếu học làm đồ ăn, mà không phát mại, thời tiền vốn phải hao mòn đi mất, cho nên đã học tập làm khéo, mà cũng phải dùng cách buôn bán để thâu đồng tiền vốn lại, vì dụ như yến tiệc, phương việc gì, có đặt thêm các món thực-phẩm, đều nên làm cả, ngày thường cũng tùy theo thời mà đồ ăn mà làm để bán quanh năm, tự một bánh đến các thứ đồ ăn-khô, đồ ăn nước, cho đến các thứ mắm, các thứ dưa ; lại những khi kỵ-giỗ, mồng năm ngày tết, cũng làm bán cho người ta đi lễ, rất là tiện lợi-hoa là mua trả rượu, mà có cần dùng nữa.

Trong hội chỉ cước vài ba người cho thật khéo, ở thường trú đó, còn người vào thì hoặc hàng tuần đến xem sóc, hoặc không hạn người hội, mà ai có nghề-hành gì hay, nghề làm đồ ăn món gì khéo, chỉ về cho thêm lại càng tốt lắm, mà cái danh tiếng ấy, xin có phần thưởng đền bồi công-ơn. Người làm ra, người biên chép lại, hễ cứ rõ ràng, để làm thành quyển sách, bán cho mọi người xem đó mà có thể làm được ngặt khéo hết thảy.

Thế là cái mục đích của hội, còn chú trọng lại chỗ làm sách một phần nữa. Thiết tưởng trong học chị em người nào đã có nhiệt-thành về chức nghiệp của nữ giới đặng hoan-nghênh mới phải, nhưng là các cô tân học lại càng nên lưu tâm lắm lắm. — Mong rằng cái kết-quả chóng thành, thời lời nói nầy không đến nỗi hư ngôn vô bổ.

Đam-Phương nữ sử (Huế)

VĂN UYỂN

Ngẫu đề

Mặc quách ai sầu, cứ cợt cười,
Vui sầu đã cũng thế mà thôi.
Công danh phó mặc trời xoay hộ,
Phú quý lo chi đất có hồi.
Nợ nước đã coi đành đã thế. ..
Ơn nhà chửa xứng khó sao nguôi,
Canh lăn ngẫm nghĩ, làng ta rẽ.
Bỏ rối lòng ta, đặng lại ngồi.

Vịnh cái diều

Ngay lưng, nhẹ dạ, chí cao bay,
Gặp bước phong vân rạng mặt mày.
Tỏ với giang-sơn đài tiếng sáo,
Phô cùng thiên địa mấy đường giây.
Ưa trận rộng bước, cao cao ngất,
Cho dượt theo chiều, nhẹ nhẹ lay.
Chí thân khéo cưng chi mất thế ?
Không thì lần bằng mấy tầng mây.

Tuyết-mai.

Cảnh phân ly

Cái cảnh phân-ly khéo thực là.....
Hồng trần mấy độ tuyệt vương nhau.
Thân hèn phận một người khuê khổn.
Hồ thỉ mong tròn sự quốc-gia.
Tiễn đưa một chén quan hà,
Tơ sô chia khúc tây ca hai hàng.
Bước đi một bước một ngàng,
Trông rời non nước ra chừng deo đeo.

Một mối tâm, tình ngỏ với ai ?
Nỗi niềm chàng thấu khách chương đài
Mối sầu sẻ nửa tình ly biệt.
Nhưc bạn thơ đào hẹn dịp ai.
Bằng lau pháp phới mái ngoài
Cảnh lê thưa thớt một vài đóa hoa.
Người buồn cảnh chẳng mặn mà.
Tiếng oanh giục khách giọng gà gọi man.
Dặm trường một giải mây ngàn dâu.
Non nước xôi vơi cảnh dải-dầu.
Cội nguồn nam nhi lê thế thì,
Chang tình nồng cảnh phải lo âu
Bằn phương cây cỏ rậm rầu.
Người đi kẻ ở, mạch sầu khôn dong.
Kia ai vo-vẩn loan phòng,
Gió xuân ướng để lạnh lùng tử đây.

Nguyệt-thanh, Nội-ngoại-Kha.

Trách trời

Trời cao chi lắm mà trời ơi !
Có thấu hay không chẳng rõ đời.
Thế-cục bể dâu cơn chuyển bão,
Trần-hoàn dâu phải cõi trò chơi.
Nỗi niềm ngẫm nỗi thân phù thế,
Lẽ hiệt thường thay cái kiếp người,
Thảm thảm mười trăng sơ sết hỏi,
Nhờ mây gửi gió nhắn đôi lời !

Tuyết-Hai

TỰ DO DIỄN ĐÀN

Bàn về việc học chốn thôn-quê

Theo lối học nho xưa cứ đầu năm tháng giêng thầy đồ chọn ngày tốt khai trường. Những học trò cũ thì thầy đã dặn trước, cứ đến hôm đó là tề tựu cả. Còn những học trò mới, thì đến ngày hôm đó, hoặc hoãn lại năm bữa nữa tháng, bắt kỳ lúc nào xin nhập môn cũng được, thầy cứ mỗi người cho một quyển sách nhỏ để học. Về lại hỏi nhà bất quyện, nên dẫu một mình thầy mà phải dạy hàng bao nhiêu lớp, thầy cũng không quản ngại điều gì. Học ngày nào thì thầy chấm sách ra bài, nghỉ thì khi đến học, thầy lại kể bài trước mà chấm theo. Cho nên học-trò học thì học, nghỉ thì nghỉ, vẫn cho là một sự thường.

Nhà quê ta quen như lối cựu học, nên cứ nghỉ tết xong mới thấy trẻ đến học đông (chính trường chúng tôi trước cũng thế, và tôi thấy nhiều trường còn như thế). Lúc bấy giờ là giữa năm học, ông tuấy biết xếp đặt ra làm sao, dẫu có ghép lũ học-trò mới với các trẻ đã học được nửa năm cũng là thế ư bất đắc dĩ mà thôi. Khác nào một bọn đi đi nửa đường rồi một bọn khác mới đi, thì khó lòng mà theo cho kịp. Như thế không những làm công việc của ông thầy thêm khó khăn, mà sự học của trẻ cũng thành ra dở dở dang dang. Không những thế mà thôi, bọ đã tưởng tết xong là đến nên học thì lại tưởng nên-học đến tết là hết năm, nên cứ tết xong lại nhiều học-trò nghỉ. Thành thử ra, học để học từ giữa năm, mà bỏ học cũng là bỏ vào độ giữa năm. Ôi ! sự học cần phải có trật-tự, do thiển nhập thâm, do cận cập viễn. Nếu điều để không học mà học ngay điều khó, để là trật nhẽ, học điều khó trước rồi học điều dễ sau, lại cũng không nên, như thế tôi sự học còn tiến-bộ được sao.

Cũng nhiều người đã biết cho con đến học ngay từ ngày khai trường sau độ nghỉ hè, nhưng lại phải cái tệ là thường để cho con nghỉ học, khi nghỉ ba giỗ, tảo hôn ẩn cưới, tháng nay Lập-hạ, tháng sau Hoàn-dương, hoặc nay cho con ở nhà cắt cỏ, mai để con ở nhà giữ em ; gặp tức hội hè, ấy là để con chơi bời bết ngày ấy sang ngày khác. Phải khi bết bát giấy fy là để con chờ dợi thời phiên chợ họ lại sang phiên chợ kia. Họ thường nói học một ngày cũng chẳng hay giỏi được ngay, thôi thì học một ngày đã chẳng được là mấy, mà nghỉ một ngày cũng có thiệt là bao. Có biết đâu nay một ngày mai một ngày, ngày nên tháng, tháng nên năm ; về lại học trò ngủ ngày nào, không những thiếu mất các bài học hôm ấy thành ra bài học bỏ quãng, lại cũng vì thiếu các bài học đó mà có khi không hiểu cả các bài học sau nầy. Đại khái như học tiếp-trước nếu phải học đọc học viết chữ cỡ, sau mới đến bỏ phép gộc. Nếu chữ số cũng tương thì cũng trở sao nổi, cộng trừ không biết thì nhân chia còn hiểu được nào. Ôi ! tuấy muốn tết lòng với trò, mà cũng cứ muốn không được, ôi, thấy muốn các cụng tận tụy với lũ trẻ thơ, mà chúng vẫn nhất bộc thập bản một ngày đi mười ngày nghỉ, thì tưởng thấy cũng bết nặng thì kỳ xảo vậy

Nay muốn cho trẻ biết học tập chuyên cần, thì thế tất phải giải-quyết cho người nhà quê biết cách khéo học hãy giờ khác xưa là thế nào, chương trình nhà nước đã định như thế nào mới được. Dẫu dụ dỗ lũ trẻ ở trường học cũng chưa đủ, ta nên hoặc nhân dịp nào tiện, hoặc tuần hàng đến nhà có trẻ học mà nói chuyện cho họ biết học trò nghỉ

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

học luôn thì thiệt hại là thế, ta cũng cần phải nhủ họ rằng theo lối hây giờ thì sau độ nghỉ hè là đầu niên học, khai trường ngày nào nên cho trẻ tựu trường luôn, để ông thầy tùy lực mà xếp đặt các lớp cho vừa sức. Trẻ học có vừa sức thì chúng mới mến học, chúng biết mến là tự khắc chúng biết chăm, mà sự học mới có cơ tấn bộ. Xin các ngài đừng lấy sự phải thân hành đến từng nhà làm phiền ; vì phỏng vì ta phải đi ngọc chỉ đến nhà học trò, vì nhời dẫn dụ của ta, mà nhà trường ta thêm vẻ sầm uất, sự học-vấn của lũ nhi đồng được kết-quả hay, thiết tưởng dẫu có phiền bận đến ta, dẫu có mất ít thì giờ trong khi rảnh việc tưởng cũng là nên.

Bùi-hữu-Yên (Ninh-bình)

Dư luận Nam-kỳ

Giải nạn tiền lời

Từ khi Chánh-phủ Đại-pháp lấy môn tân-học mà rửa lòng soi trí cho quốc-dân ta, thì quốc dân ta mới biết nhơn-quần xã-hội, buổi này chẳng chủ-ý đều chi hơn là : rộng mở lý-tài, trau dồi nghiệp nghệ.

Đã biết từ khi quốc-dân ta quyết nỗ lực lo làm ăn thì quốc-dân ta thường gặp nhiều điều trắc-trở lắm ; song trong mấy điều trắc trở ấy, xét lại chẳng điều nào quan-hệ cho bằng sự thiếu vốn, hụt tiền bởi vì người làm ruộng làm vườn cũng vì thiếu vốn mà bỏ đất hoang, nhà thương mại công-nghệ cũng vì hụt tiền mà mất mối lợi. Những người có tri-thức trong nước dẫu Tây dẫu Nam cũng đều dòm thấy cái nạn nghèo của quốc-dân, cũng đều muốn tìm phương mà giải-cứu, bởi vậy cho nên có người đứng giữa nghị viện, có kẻ dùng tờ nhựt-trình, mà than phiền về sự chà xả-tri (chetty) với nhà giàu Annam thừa dịp lương-dân cần dùng tiền-bạc làm ăn, mà cho vay ăn lời quá-độ.

Chánh phủ nghe lời than thì động lòng mà xét sa thiệt cũng là nhầm lý, bởi vậy cho nên ngày 15 Mai 1914 mới ban hành một đạo chỉ-dụ định người có tiền cho vay không được ăn lời mỗi 100p. quá 12p. một năm, còn như cho vay không có định số tiền lời trong tờ giấy thì Tòa định mỗi 100p. có 8p. tiền lời một năm mà thôi, nếu ai cho vay ăn lời quá số định nói trên đó thì sẽ bị Tòa buộc tội. Chánh-phủ lập lề luật như vậy thiệt là có ý thương dân, muốn cho dân làm ăn khỏi bị hại.

Nhưng mà từ ngày 15 Mai 1914 đến nay, cái nạn hụt vốn thiếu tiền, cái ách tiền lời cắt cổ của quốc-dân có nhẹ được chút nào chăng ? Tưởng câu hỏi này đồng-bang ta ai cũng đều trả lời được hết thảy, bởi vì ai cũng đều biết tuy luật định số tiền lời rất nhẹ nhàng, nhưng mà mấy năm nay người cho vay chẳng hề tuân y theo luật bao giờ, vì dầu trong tờ vay không dám biên mỗi 100p. mỗi năm 20p. hoặc 30p. bạc lời thì buộc người đến vay 100p phải biên trong giấy là 120p. hoặc 130p., dường ấy người đến vay dẫu biết rằng bị áp-chế mà vì cần dùng tiền nên cũng phải bóp bụng mà tuân theo, rồi sau dẫu đến Tòa thì quan Tòa cũng không có thể buộc tội người cho vay được. Ấy vậy luật ngày 15 Mai 1914 lập ra cũng như không, mà sự thiếu-vốn cũng còn thiếu vốn hoài, và cái ách tiền lời cũng còn nặng hoằng như cũ.

Nội theo hiện tình mà suy, thì rõ thấy sự cấm cho vay ăn lời quá độ đã chẳng công hiệu được rồi, còn nếu do theo kinh-tế học mà luận ra thì sự định số tiền lời coi lại cũng chẳng hiệp với đạo kinh-tế nữa. Theo thời đại công-cộng phong-trào, lý-tài tranh cạnh nầy, thì tiền bạc coi chẳng khác nào như một thứ hàng-hóa của loài người, nếu muốn nói cho rõ ra thì nói người có tiền nhiều trong nhà chẳng khác nào như người có lúa nhiều trong vựa, người có tiền muốn mua sắm vật chi lấy tiền sẵn mà mua, còn người có lúa muốn mua sắm vật chi lấy lúa mà mua cũng được, mà dầu không được thì đổi lúa lấy tiền rồi mua cũng không khó gì. Lúa hay là hàng-hóa thứ nào cũng vậy, hễ người mua nhiều thì giá tăng lên, hễ người mua ít thì giá hạ xuống, không ai mà định chắc giá một thứ hàng nào được, chỉ để cho sự đắt với sự ế nó định giá hàng mà thôi. Trong việc cho vay cũng vậy nếu người có bạc dư-dụ nhiều muốn cho vay mà ít ai hỏi vay thì tự-nhiên số tiền lời phải định rẻ còn như người dư bạc thì ít, còn người cần dùng bạc thì nhiều, nếu áp giành nhau mà xin vay thì tự-nhiên người có tiền làm núng mà đòi tiền lời nặng chớ có chi lạ. Chẳng phải tục cho vay ăn lời nhiều là cái nạn riêng của xứ Nam-kỳ này mà thôi, coi lại trong mấy thế-kỷ trước, cái nạn ấy các nước bên Âu châu cũng không tránh khỏi, song hơn một trăm năm sau đây nhờ người ta có tổ-chức được nhiều cái cơ sở kinh-tế rất khôn khéo để giúp đỡ cho những người có trí làm ăn, nếu cần dùng vốn thì sẵn có vốn bên tay, khỏi cầu khẩn nhà tư-bổn mà phải đói tiền lời nặng, bởi vậy cho nên cái ách tiền lời cắt-cổ đã giải được mà cuộc làm ăn của lương dân lại dễ phát-đạt được nữa.

Trong Nam-kỳ ta đây, nếu nhà trí-thức muốn giúp đỡ lương-dân làm ăn tưởng chẳng cần chi phải than vãn về sự nhà giàu cho vay ăn lời cắt cổ mà cũng chẳng nên yêu cầu Chánh-phủ lập luật cấm cho vay ăn lời quá độ làm chi; chỉ lo hiệp nhau mà tổ chức những thiệt nghiệp tương-tế hội cùng là thiệt nghiệp ngân-hàng cho nhiều cũng như bên Đại-pháp vậy, làm cho lương-dân làm ăn, lúc cần dùng tiền thì có sẵn tiền, dường ấy dầu không cấm sự cho vay ăn lời nhiều mà tự nhiên nhà tư-bổn cũng không thể ăn lời nhiều nữa được.

(C. L. B.) Ngô-Khắc-Mẫn

HOÁN-VĂN

Vẽ tranh, vẽ kiểu và vẽ truyền thần

73, Phố hàng Bông, Hanoi

MỚI VẼ XONG MẤY THỨ TRANH TAM-QUỐC RẤT ĐẸP

Mới có các thứ giá-gương mặt đá và giá gương vẽ sơn vào kính lối mới.

Bản-hiệu có vẽ được nhiều thứ tranh thủy mạc và thuốc theo lối mới, trông rất đẹp và rất nhã, ông bà nào hoặc hiệu nào ở các tỉnh xa muốn mua buôn, xin viết thư về, bản-hiệu sẽ tính giá bán buôn.

Nay kính

Hoán-Văn hiệu

[illegible] *73, Phố hàng Bông, Hanoi*

HÀI ĐÀM

Một cách bịp

Thầy giáo nghề bịp cờ bạc, trong một bài dạy học-trò, có câu : « Muốn cho tinh nghề bịp, cần phải nghiện thuốc phiện ».

Học-trò hỏi tại sao, thầy giảng : — Phòng khi đánh tổ-tôm, có lúc lấy chén bất thực, rồi lại phải giấu chén vào túi, hễ làng bắt được hỏi thì trả lời cách tự-nhiên : « Chén của tôi thường dùng đánh xái ! ».

Học-trò đều lấy làm phục cái cao-kiến của thầy.

Sơn-phong

VIỆC HANOI

Giá bạc. — Kể từ ngày 8 Juin này, giá bạc ở kho Nhà nước định là **6 f 15**.

Tin tàu — Tàu *Louis Commissaire Pierre Lecoq* mang thư tin ở bên Pháp sang, sáng ngày hôm nay 8 Juin đã tới Saigon.

Cuộc công thải Đông-pháp. — Bản-quán nhắc lại các nhà có trái-phiếu Đông-pháp trúng số biết rằng các sở ngân-khố sẽ bắt đầu hoàn tiền lại kể từ ngày 15 Juillet trở đi.

Lễ phát phần thưởng. — Đến ngày chủ nhật 11 Juin này phát phần thưởng cho học-trò các trường Hanoi thì quan Binh sẽ cho hai phường nhạc đến giúp là phường lính tây và lính khố đỏ.

Thi bằng Thành-chung Pháp-Việt. — Các học-sinh có tên sau này được vào kỳ vấn đáp :

Nữ ban :

Cô Trần-thị Cống, cô Trần-thị-Duyên, cô Bùi-thị Năm.

Nam-ban :

MM Phạm-quang-Anh, Phạm-v-Bảng, Nguyễn-bá-Bạt Ng v Bồng, Ng-thiện-Chi Trần-văn-Chự, Chu-Chuẩn, Phạm trọng-Côn Ng-đình-Cư, Ng-ngọc-Cư, Đoàn-văn-Đăng, Ng Đình Bùi-văn-Giản, Trần-ngọc-Hàm, Ng-bá-Hân, Ng-đình Hạp, Phạm gia-Hồ, Hoàng-hữu-Hoành Đặng-Kham, Ng-v-Khuê, Ngô đức-Kính, Bùi-mộng Lân, Ng-xuân-Lan, Ng-Lê Đỗ-tri-Lễ, Trần-văn-Loan, Lê-văn-Long, Trần văn-Long dit Phúc, Ng-bá-Lương, Vũ quý-Mão, Vũ-v Nhân, Tống-từ-Ninh, Trần-v Vinh, Phạm-cao Phan, Ng-quốc-Phú, Ng-v-Phục, Ng-đình-Quang, Ng-danh-Sảnh, Hoàng-khắc-Thụy, Ng-ngọc Thiềm Đỗ-đức Thiều, Đỗ-quang-Tiệp. Trịnh-như-Tiếp, Ng-ngọ Trác, Lê-v-Triều Phan-v-Trung. Hoàng v-Tuân Vũ đình-Tường Lê-Tỷ, Đinh-v-Ty, Ng-văn-Ủng, Phạm-v-Viễn, Bùi-thọ-Vinh, Vũ trọng-Yên.

Thi Thương-chính. — Kỳ thi thông ngôn tập sự vào ngạch thương-chính hiện nay hội đồng còn đang chấm chưa xong chừng mấy hôm nữa sẽ biết rõ những người trúng tuyển.

Nhưng nay mai tòa Thương-chính lại mở một kỳ thi phụ nữa, chỉ những người đã tòng binh trước mới được ứng tuyển mà thôi.

Cuộc thi đèn ở Hội Trí-tri. — Đến 18 tháng sáu tây này, hội Trí tri làm lễ kỷ-niệm hội lập được 30 năm, có mở cuộc thi đèn cho tất cả học trò các trường ở Hanoi. Học-trò trường nào có đèn đem đến thi cũng được.

Đèn thi toàn là đèn bóng hoặc làm bằng giấy hay là bằng vải, vóc, tơ, lụa và kiểu mẫu to nhỏ tùy ý. Ai có đèn thi thì cứ đem đến nhà Hội-quán hội, hôm thứ năm 15 Juin 1922 từ 7 giờ cho đến 17 giờ.

Hội biên tên các học trò có đèn thi, số nhà ở, rồi giao cho một cái biên-lai nhận đèn.

Tối thứ sáu thì hội-đồng xét thưởng. Trong hội-đồng có 3 ông trị-sự hội Trí-tri một ông về trường Pháp-Việt phía Nam ; một ông về trường Pháp-Việt phía Bắc Hanoi.

Tối thứ bảy 17 Juin đúng 8 giờ thì tuyên thưởng, và thắp các đèn để rước đi chung quanh nhà hội, rước xong, ai được thưởng thì đưa giấy biên-lai mà lấy thưởng, còn đèn lưu lại nhà hội. Ai không được thì đưa giấy biên-lai lấy đèn về.

Các phần thưởng :

1	phần thưởng	hạng nhất		10 p.00
1	—	nhì		6 00
2	—	ba, mỗi phần		4 00
3	—	tư	—	3 00
5	—	năm	—	2 00
7	—	sáu	—	1 00

Hội Trí-tri mở cuộc thi đèn để cầu vui cho các cậu học-trò một cách tao nhã. Vậy các cậu nên đem đèn đến thi cho vui.

Hội Trí-tri lại cáo.

Tôi cần mua phiếu QUỐC TRÁI, hạng vô danh, bất cứ năm nào. Xin đem đến nhà M. LÊ ĐÌNH CẢNH, số 17, phố hàng Giấy (Rue du Papier TÍNH GIÁ RẤT CAO. 3232

Hội Phúc thiện. — Hội-đồng Trị-sự chúng tôi có lời bá cáo để các ngài có chân hội biết đến hôm 11 Juin 1922 tức là ngày chủ-nhật, hồi một giờ chiều thì họp Đại-hội-đồng thường-niên tại nhà hội Trí-tri ở phố hàng Quạt để :

1o Nghe tờ trình của ông Hội-trưởng về công việc hội làm năm 1921 ;

2o Bàn lại tòa Trị-sự năm 1922 ;

3o Bàn những các công việc vặt của hội ;

Xin các ngài bớt chút thì giờ đến họp cho đông thì chúng tôi lấy làm hân hạnh lắm.

Hội-đồng Trị-sự hội Phúc-thiện lại cáo

Tòa án Trừng Trị. — Vì hôm thứ hai là ngày nghỉ lễ, tòa án Trừng-trị hoãn đến sáng hôm nay và xử những việc sau này :

Chực lừa đảo. — Phạm-cao-Lạch là học sinh trường-tư, một hôm vào nhà Tâm-tâm mua một cái bút máy. Khi ở đấy bán đồ xong, thì tên Lạch đem vé đưa cho người trả đồ lấy quản bút. Người trả đồ thấy vé chưa giả tiền mà có chữ giả mạo liền hỏi thì tên ấy ù té chạy. Sau người ta tri hô lên thì mới đuổi bắt được Tòa phạt Phạm-cao-Lạch 2 tháng tù án treo.

Việc ông huyện tiêu tiền thuế. — Việc M Ng-khắc Viên nguyên Tri-huyện huyện Bất-bạt, tỉnh Sơn-tây bị kiện tiêu tiền thuế đinh, thuế điền và thuế môn bài ở huyện ấy mà đã đăng trong một số báo trước thì nay vẫn chưa xét xong. Hôm nay tòa nghe những lời lẽ của luật sư cãi, song lại hoãn đến thứ hai sau mới nghị-án.

Biệt xứ chung thân. — Tên Ng.-văn-Hai phải phạt 1 năm tù về tội ăn cắp đồng hồ quả quít và những quần áo của một người tên là Ngư và hết hạn phải đi biệt xứ chung thân vì tên ấy trước đã can án 6 lần mà phần nhiều về tội ăn cắp.

Đánh người bị thương. — Tên Ng.-văn-Màn nấu bếp, một hôm tự tiện lấy áo của người bồi tên là Ng.-v.-Bằng. Khi người bồi ấy trông thấy thì hỏi mượn, đến lúc không cho mượn lại sinh sự cãi nhau rồi cầm dao đâm người bồi ấy bị thương. Tòa phạt tên Ng.-văn-Màn 6 tháng tù.

Con đồ bất lương. — Tên Ng-thị-Nguyên ở với một người tên là Ng-thị-Ba, một hôm chủ đi vắng nhà, ăn cắp 12 đồng và quần áo rồi trốn đi. Tòa phạt tên thị Nguyên ấy 4 tháng tù.

Lại thủ hẳn chi đây ! — Một hôm về hồi 10 giờ đêm một người tên là Vũ-v-Vy đi chơi mát về qua phố hàng Bông thì có một bọn ba đứa đều cầm gậy chạy lại đánh người ấy bị thương may chỗ ấy có đèn sáng nhận ngay được mặt tên Ng-v-Sinh và Ng-văn Minh. Tòa hỏi thì tên Sinh khai là vì người ấy mượn cái đàn không trả và lại sinh sự đánh nhau nên tên ấy chống cự lại. Còn tên Minh thì chối. Mà hỏi bên nguyên thì khai rằng không biết vì cớ gì mà lũ tên ấy đánh. Tòa hoãn việc này đến thứ hai sau để nghị án.

Tòa án cai trị. — Tòa án cai-trị họp tại tòa Thượng-thẩm sáng hôm qua đã xét những việc sau này :

Việc mấy người ở Trung-kỳ xin giảm thuế trong năm 1921 thì tòa ưng giảm

Việc Ng-v-Ngu kiện chính-phủ Đông pháp thì chính-phủ phải đền cho M. Ngu 300 p. và cả số tiền lãi nữa.

Việc mấy tỉnh Lạng-sơn, Kiến-an, Phủ-lý, Hải-dương, Lai-châu Bắc-giang, Bắc-ninh, Hòa-bình, Tuyên-quang Thái-nguyên, Lao-kay, Ninh-bình, Vĩnh yên, Nam-định, Hanoi và Haiphong xin giảm thuế thì tòa hoãn lại chưa xử.

Còn mấy việc nữa cũng đang xét cả.

Bán nhà số 38, phố Vườn hoa hàng Đậu. Ai mua lại đấy mà hỏi 3271

Ngạch binh-sĩ. — Các binh-sĩ có tên sau này đều mông thăng thưởng :

Thăng Cấm-binh-chánh-đội (5-1) :

M. Đông-văn-Chiên, phó quản, quán làng Hà-dương đông, Hai lăng, phủ Nghĩa-hưng (Nam-định).

Thăng Tinh-binh-đội trưởng suất-đội (6 1) :

MM. Lý-sap-Ủng, đội, ở làng Hà-cối, tổng ấy, châu ấy (Moncay) ; Vũ danh Khiêm, đội, ở làng Hoàng-xá, tổng ấy, phủ Quốc-oai (Sơn-tây ; Nguyễn văn-Nghinh, đội, ở làng Chương-mỹ, tổng Kinh-chiểu, huyện Thủy-nguyên (Kiến-an) ; Cao sĩ-Bạt, ở làng Phong-lâm, tổng Phan-xa, huyện Tứ-kỳ (Hải-dương).

Thăng chánh-đội-trưởng-suất-đội (6.2)

MM. Nguyễn-văn Cáp, đội, ở làng Hà-chiều, tổng ấy, phủ Kinh-môn (Hải-dương) ; Hoàng văn-Đạc, đội ở làng Yên-hưng, tổng Hà-bắc, huyện Yên-hưng (Quảng-yên) ; Ng.-văn-Thuận, đội ở làng An-mỹ, tổng Kim-quan, huyện Thạch-thất (Sơn-tây).

Thăng Chánh-bát phẩm-đội-trưởng (8 1)

M. Ngô văn Dược, ở làng Lương-kiệt, Thượng-thôn, tổng Hào-kiệt, huyện Vụ-bản (Nam-định).

Ai mất bằng ? — Hồi 4 giờ chiều hôm 7 Juin tôi có bắt được cái bằng (Certificat d'études primaires) của M. Nguyễn-văn-Khôi, quán làng Đông-dư, tỉnh Bắc-ninh. Ông nào đánh rơi thì đến tại trường Ích-tiến, số 59 phố Mã-mây, (Pavillons-noirs Hanoi) nhận đúng đồ năm nào thì tôi giao giả.

An-nhân lại cáo

Hội Nhân bác. — Đến ngày chủ nhật 25 Juin này hồi 3 giờ chiều tại nhà trường hội Nhân-bác sẽ phát phần thưởng cho học-trò.

Trận mưa tối hôm kia. — Trong trận mưa dữ dội tối hôm kia thì sét có đánh sạt qua trên mái nhà gác chuông bên tay trái nhà thờ Hanoi, chỉ lở một ít vôi chứ không thiệt hại chi hết.

Việc sửa đền Hùng. — Hội-đồng Hùng-sơn kỷ-niệm có gửi cho bản-quán tờ đạt sau này để đăng báo :

Ngày tháng trước hội-đồng chúng tôi có đăng báo nói nay hội-đồng muốn sửa lại lăng mộ đức Tổ vương, có ngài nào tinh khoa hội họa thời vẽ giúp kiểu mẫu cho, mà chưa thấy ngài nào giả lời. Nay xin ngài nào có lòng với Tổ-vương, thời vẽ giúp cho mà gửi ngay lên quan Án Phú-họ cho, vì rằng lớp này sửa đền Giếng đã gần xong, sẵn có thợ có đủ vật liệu được tiện đỡ tốn thì hội đồng cảm ơn lắm. Lại xin cho biết quí danh hiệu và số nhà để đến hôm khởi công, chúng tôi mời lên chỉ bảo cho thợ biết đường làm.

Nay kính đạt

Hội-đồng đền Hùng-vương.

Chết đuối — Chiều hôm mồng 6 vừa rồi, vào lúc 15 giờ 20, có một đứa con trai lên 10 tuổi tên là Triệu-văn-Sáu nhà ở Thanh-giám ra tắm ở cái ao trước Văn-miếu chẳng may sẩy chân ngã xuống ao chết.

Tắm ao thật là một sự nguy hiểm, thế mà các nhà có trẻ con cứ khinh thường, vẫn chẳng sợ gì Tắm ao chẳng những là nước bẩn sinh ra ghẻ gủng mà lỡ ra một tí thì thật đi đời.

Kỳ bình thơ. — Xin nhắc lại để các ngài biết rằng đến hồi 8 giờ tối chủ nhật ngày 11 Juin này thì Hội-đồng điểm-duyệt về cuộc thi thơ của cô Ngô thị-Quyên sẽ mở một kỳ « *Bình thơ* » tại nhà công-quán hội *Khai-trí tiến-đức*. Hôm ấy không cứ người có chân hội, cũng được vào nghe, nhưng phải khăn áo chỉnh tề mới được. Theo lời xin của cô Ngô-thị-Quyên thì có để riêng mấy hàng ghế cho nữ-giới ngồi, vì cuộc thơ này cũng có phần ít trong nữ-giới dự thi vậy.

(Xem trang thứ ba, cột thứ hai)

Số 46

TRUYỆN

MƯỜI NĂM VỀ SAU

(Dix ans plus tard)

tức là truyện

(Ba-la-gia-luân Tử-tước)

Soạn-giả : ALEXANDRE DUMAS

Dịch-giả : NGUYỄN-HẢI

... Đó phần nhiều là những lính thị vệ, *Đạt* công đã được dịp mà lượng biết được tài... Những người ấy chỉ vì chè rượu say sưa, vì một mối kiếm vô tình vì quá vui chơi cờ bạc, hoặc vì những cách cải lương về kinh tế của *Mã* tướng-công mà phải tìm nơi tối tăm ẩn dật đó là cách giải khuây của những linh hồn không người hiểu biết và bị lâm nỗi đau khổ vậy. Những người ấy đều mang vết tích những sự đau đớn trong lòng trên vẻ mặt và ở quần áo mặc. Một vài người mặt mày sây sát, cả bấy nhiêu người đều mặc áo rách tả tơi. *Đạt-ta-nhan* đem ngay tiền của công ty ra, khéo dùng mà cứu trợ những nỗi khốn-cực rất cần cấp của anh em trước nhất, mà *Đạt-ta-nhan* đã săn sóc dùng tiền mà trang điểm bề ngoài cho toán quân của mình rồi, thì bẹn họp nhau ở về phía bắc nước Pháp vào khoảng từ *Bạch-gơ* đến *Thành Ô-mê*. Sáu ngày là cùng hạn, *Đạt-ta-nhan* vốn đã biết lòng nhiệt thành, như cái tính vui vẻ và lương thiện của mấy người danh tiếng ấy, cho nên đã chắc dạ được rằng không có người nào thiếu mặt. *Đạt* truyền lệnh ấy hẹn bọn đến đấy cả rồi, thì về từ biệt *Ba-lăng-sê*. *Ba-lăng-sê* hỏi thăm đến việc mộ binh *Đạt-ta-nhan* nghĩ không nên cho biết sự rút bớt quân, e rằng nói ra điều ấy mà người chung phần bớt mất lòng tin cẩn đi chăng. *Ba-lăng-sê* rất lấy làm mừng rỡ vì nghe nói đạo binh đã mộ xong, mà mình là *Ba-lăng-sê* tính ra thì lại được là một nửa ông vua, ngồi ở trên bản tinh mà mướn một đạo binh sang đánh trận với nước *Hồng-mao*, là nước thù với hết thảy những tấm lòng người Pháp. *Ba-lăng-sê* bèn bỏ ra hai vạn lạng bằng tiền vàng đôi, phần của mình, và hai vạn lạng nữa cũng bằng tiền vàng ấy, là phần của *Đạt-ta-nhan*. *Đạt-ta-nhan* bỏ mỗi số hai vạn ấy vào một cái túi rồi hai tay nhắc lên cân.

— *Ba lăng sê* ơi, mang thế này khó lắm, mi cũng biết đấy nặng tới ba mươi lạng chớ chẳng kém đâu.

— Hừ ! Ngựa nó đeo nhẹ như sợi bấc.

Đạt-ta nhan lắc đầu mà rằng :

— Mi chớ có nói với ta như thế. Một con ngựa đeo yên, mang người, lại đeo thêm ba mươi lạng, thì không thể lội qua sông được nhẹ nhàng, không thể nhảy qua một bức tường hay một cái hố được nữa. *Ba-lăng-sê* mi không biết những sự đó thật vì xưa kia mi chỉ ở lục-quân.

Ba-lăng-sê thật lấy làm khó nghĩ mà rằng :

— Vậy thì biết làm thế nào được, thưa ông ?

Đạt-ta-nhan nói :

— Ta tính thế này, khi về ta sẽ trả tiền lương cho quân lính. Mi giữ hộ ta một nửa hai vạn lạng, phần của ta, để đến khi bấy giờ sẽ dùng đến.

Ba-lăng-sê nói :

— Thế còn phần của con ?

— Ta mang đi.

Ba-lăng-sê nói :

— Ông tin con như thế, con thật lấy làm hân-hạnh vô cùng. Nhưng ngộ ông không về ?

— Sự đó tuy không lấy gì làm chắc, nhưng cũng có lẽ xảy ra được. Nếu vậy, *Ba-lăng-sê*, nếu ta không về được thì mi đưa cho ta cái bút để ta viết chúc thư để lại.

Đạt-ta-nhan cầm bút viết lên một tờ giấy thường rằng :

« Tôi là *Đạt-ta-nhan*, có hai vạn lạng, là tiền tôi để dành từng xu nhỏ trong ba mươi ba năm tôi phò *Pháp* quốc Hoàng-đế bệ-hạ : Tôi cho anh *A-tô* tôi năm nghìn anh *Bô tô* năm nghìn anh *A-la-mi* năm nghìn, để ba anh ấy cùng thay tôi mà cho thiếu niên qui-hữu của tôi là *Ra-ôn, Ba-la gia luân* tử tước. Còn năm nghìn nữa thì tôi cho *Ba-lăng-sê*, để nó phân phát một vạn rưởi kia cho ba ông bạn tôi mà không phải tiếc. Tôi xin ký kết sau đây :

Đạt ta-nhan »

Ba-lăng-sê dường như tò mò muốn biết *Đạt-ta-nhan* viết những gì. *Đạt-công* bèn nói với nó rằng :

— Đây, mi đọc đi.

Ba-lăng-sê đọc đến giòng cuối cùng thì nước mắt chạy quanh mà rằng :

— Ông nghĩ không có thế này thì con không bỏ tiền ra cho ông sao ? Nếu vậy thì con không nhận.

Đạt-ta-nhan mỉm cười :

— Mi cứ nhận mi cứ nhận. Như vậy, mi đang mất những hai vạn chỉ mất có vạn rưởi mà thôi. Mà mi lại không làm cho cái chữ ký của chủ và bạn mi này phải tủi vì mi muốn mất cả.

Cái ông *Đạt-ta-nhan* này thật khéo biết lòng người và lòng những anh bán hàng tạp hóa. Những kẻ cho *Đông-ki-xốt* là kẻ điên rồ vì muốn đi đoạt thân một thế-giới với một mình thằng *Săng-xô* là tên thị-mã và những kẻ cho *Săng-xô* là điên-rồ vì theo chủ đi đoạt thân cái thế-giới ấy những kẻ đó hẳn cũng chỉ cho *Đạt-ta-nhan* và *Ba-lăng-sê* là hai đứa điên rồ hoảng hốt mà thôi. Ấy vậy mà *Đạt-ta-nhan* là một người có trí khôn tinh nhuệ trong những bậc có tài sắc sảo nhất trong triều đình nước *Pháp*. Còn *Ba-lăng-sê* thì đã đáng được cái tiếng là một người lớn trí to gan nhất trong bọn lái buôn hàng tạp hóa ở phố *Long-ba*, tức là những kẻ đảo-đề nhất *Ba-lê*, nghĩa là nhất trong nước *Pháp* vậy. May sao *Đạt-ta-nhan* không phải là người hay nghe những tiếng thị-phi họ nói quanh mình, và cũng chẳng nghe những lời thiên hạ phẩm bình mình nữa. *Đạt*-công vẫn lấy một câu này làm cốt : *Ta cứ làm cho hay và để mặc cho thiên-hạ nói. Ba lăng-sê* cũng lấy một câu này : *Ta cứ để mặc họ làm mà đừng nói gì cả.* Bởi vậy mà thành ra, cứ như cái thói quen của những trí-khôn cao thượng, hai người này đã được vui sướng *tại tâm* rằng mình phải, mà bao nhiêu những kẻ cho mình trái là lầm cả.

Khởi đầu, *Đạt-ta-nhan* lên đường nhằm một hôm trời coi tốt đẹp, trên không chẳng hơi có chút mây đen, trong trí cũng không có chút mây mờ nào ám tối. Trí *Đạt* công mạnh mẽ mà vui vẻ, điềm đạm mà quả-quyết, vì thế mà đem theo được gấp mười phần cái chất lỏng có thể lực kia, linh hồn làm nảy ở gân cốt ra, khiến cho cái máy người có một cái năng lực và một mối ảnh-hưởng, hẳn là những thế-kỷ sau này sẽ lượng biết được hơn kỳ-giả bây giờ vậy. *Đạt-ta-nhan* lại theo cái con đường thuở xưa đi đến *Bưu-luân*, là đường đầy chứa những chuyện phiêu lưu, *Đạt*-công lại đi đường đó lần này là bốn. Trong lúc đi đường, công có thể nhận được thấy những dấu chân vết ngựa của mình còn sót ở dưới đường, hoặc những vết nắm tay của mình trên cửa quán. Cái trí nhớ của *Đạt*-công bao giờ cũng vẫn còn, cũng vẫn hoạt động, lại làm nảy được ra hết cả cái thời niên thiếu đó ; tấm lòng cả lớn, cái cổ tay gang thép của *Đạt*-công cũng chịu là có thế. Con người mới qui-hóa làm sao ! Công có hết thảy những dục tình, những thói xấu, những sự hèn yếu, vậy mà cái trí khôn của công lại khéo cưỡng lại đổi được những sự xấu ấy hóa ra những nết hay khác hẳn...

(Còn nữa).

Ai có giấy quốc-trái hết cứ năm nào, hay giấy trái-phiếu riêng của các hội Công-thương mà nay muốn bán thì xin đem lại hiệu Đức-long. ở số 90, phố Mã-mây, Hanoi. chậm-chước theo thời-giá, mua bán phải chăng.

Qui-khách ai có thứ hàng gì ế không sở chỗ bán, xin mời đến chậm-chước hay là viết thư đến, bản-hiệu xin hết sức cố-vũ mua bán giùm cho bằng được như ý các ngài.

ĐỨC-LONG-HIỆU
2008 cẩn-bạch.

XIN XEM CHO KỸ

Phần nhiều các qui-khách mua báo thấy có đăng các-bạch của bản-hiệu, đến khi về mua lại mua ở hiệu thuốc khác, sau nhờ mà lầm ra không đủ được, lại viết thư trách bản-hiệu. Vậy gọi có mấy lời kính trình các qui-khách rõ cho và xin các ngài từ rầy đã có lòng chiếu-cố đến bản hiệu thì xin nhận rõ :

« Nhà Bán-thuốc Ed Montès có đồng-hồ ba chuông mà ở ngay giữa phố Tràng-tiền, số nhà 84 Hanoi,

Nay kính,
Ed. Montès,
84, Rue Paul Bert Hanoi.

KẺ PHẢI ĐAU

Này hỡi các người Nam-Việt phải đau ngực, phải ngộ lạnh, phải đau khi quản nỉ đi nhiều không phải đường, hoặc là đã không chữa nhất nào cả; nay hỡi những người phải đau khí quản đã kinh niên, hoặc phải đau ở phổi; nay hỡi các người phải những lao, nay tôi xin các người nên nhớ ngay đi.

Bệnh đau phổi, trước kia tôi đã bảo là một bệnh ghê gớm, vì bệnh ấy là một bệnh truyền tử nhược tốn. Nghĩa là ai có bệnh ấy thì truyền cho con cái, truyền cho cả anh em họ người sau này không sống được bao nhiêu và phần nhiều không khỏi được.

Lời tôi nói đây quan trọng thế nào các người có hiểu không ? Nếu có bệnh mà không chữa đi, thì trong 60 năm, hoặc 50 năm nữa dòng giống Nam-Việt tiêu diệt mất, vì người sẽ bệnh lao thì sinh ra những con cái phần nhiều không sống được. Người có bệnh lao mà có thể sinh con để cái được, thì chỉ sinh con cái yếu ớt, gầy mòn thôi.

Nếu người Nam-Việt, nếu các người không muốn giống Nam-Việt bao mòn đi, nếu các người không muốn giống Nam-Việt tiêu diệt đi, thì chữa bệnh đi mới được.

Vậy tôi viết thư này hiến Bác-sĩ MONTÈS số 84 Paul Bert Hanoi mà bởi nơi mới có BRONCHOSERUM giá là 9 hào. Sáng ra chiều trước khi ăn cơm, thì uống một thìa xúp, nếu một lọ, thì 4 lọ khỏe mạnh và bớt đau.

BRONCHOSERUM
Một lọ. . . 0$90
Rượu Tonique Tonkinois vừa bổ, vừa ngon
Giá một chai . . . . . 2$25

DẦU GAN CÁ THU

một lít. . . . . 12$00
Bộ từ 1$90 đến 2$05 (tùy thao giá bạc khe Nhà-nước lên xuống)

Thuốc chữa bệnh ho rất thần-hiệu
(SIROP N)
Một chai. . . . 1$60

Thuốc viên bổ huyết « Pilules Pinck »
Một lọ. 4f.45
Bộ từ 9$70 đến 0$80
Sáu lọ. 24f.50
Bộ từ 8$90 đến 4$00

Thuốc nước bổ huyết
« LE PEPTO KOLA ROBIN »
Một lọ 11f.50
Bộ từ 7$70 đến 1$80

LE SIROP D'HÉMOGLOBINE BYLA
Thuốc (máu-bổ bổ . . .
Một lọ . . . . . 11f.
Bộ từ 1$80 đến 1$50

CACHETS ANTIGRIPPES
Trị bệnh sốt dịch : như bệnh grippe bệnh cúm, về mùa hay thường hay bại người ; bắt là bệnh grippe, nhiều người phải chỉ trong vài ngày thì chết.

Ai có người phải bệnh ấy nên đến bản-hiệu mua 2 viên thuốc antigrippes. Thuốc này rất thần hiệu đã cứu vô số người ai cũng biết tiếng.

Giá bán mỗi viên một hào

Cách dùng : cách 3 giờ đồng hồ uống một viên rồi uống nước rõ nóng đắp chăn cho ra mồ hôi. Hễ càng ra được nhiều mồ hôi càng mau khỏi, nếu muốn cho chóng ra mồ hôi thì uống rõ nhiều nước nóng nó ở người cho nóng đến thì chỉ trong 24 giờ là khỏi.

Bác-sĩ MONTÈS, 84, phố Paul-Bert, Hanoi

Lại chuyện bóc lột. — Đêm hôm mùng 5 rạng ngày mùng 6 tây này, hồi 4 - 5 giờ sáng, có 2 người đàn bà xuống tò lạy nhiều ở cuối đường đó, có 4 dân mỗi đưa cầm một con dao dài ra bắt 2 người lấy tại đó bóc lột.

Chúng khám cả quang gánh, mình mẩy không thấy tiền nong gì cả, sau chúng lấy mất hai cái khăn vấn đầu của 2 người đó, rồi chúng cho đi.

Ng.-v-C.

Chực ăn chận người. — Hồi 12 giờ trưa hôm qua, một người đàn bà nhà quê ăn mặc rách rưới đi ở phố hàng Gai, bắt được cái giấy 20 p.; ngay khi ấy có một mụ đàn-bà trông thấy sắc giấy xanh xanh, tưởng là giấy 5 p liền lại giảng cọ người nhà-quê, nói là của mình đánh rơi, nhưng người ấy không chịu đưa mà cũng chẳng bỏ ra giấy mấy đồng nữa. Giảng co mãi đến phố hàng Bông, mụ kia cố cắt là giấy 5 p. của mình, sau có người đến nắm lấy xem thì là giấy 20 p. mụ kia biết mưu gian đã lộ, liền thảo lui ngay. Buổa sáng nhất là đang khi cãi cọ nhau, thì có một tên nào đó đến đòi xem rồi toan lẫn trốn, nhưng có người đến bảo cầu ngươi đàn-bà nhà-quê bắt được thì cứ để người ta cầm mà đưa xuống Cảm trình, rồi sau giao cho linh cảnh-sát đưa về sở Cẩm. Chưa biết là của ai đánh rơi.

Không phải cầu mình, mà chực nhận vơ, cái thói gian tham của kẻ kia, thực đáng khinh bỉ

Đầy tớ bất lương. — M. Hoàng-đăng-Vân có trình tại Cẩm rằng trong khi đi Nam định chơi vắng thì tên đầy tớ là Ng.ba-Sinh 24 tuổi, quán làng An-lan, huyện Duy-tiên (Hà-nam). ăn cắp mất mấy cái quần áo và đồ vật đáng giá 30 đồng.

VIỆC BẮC-KỲ

PHÚC-YÊN

Cướp. — Nhân ngày mùng 4 tháng 5 An-nam độ 5 giờ chiều giới đương đổ cơn phong ba vũ bão, có một bọn cướp 5 đứa vào cướp ở chùa làng Xuân-trạch, tổng Xuân-canh, huyện Đông-anh tỉnh Phúc-yên, chúng nó trói tất cả các sư cùng các tiền vào một xó rồi nó lấy tiền nong với đồ vật giá tất cả độ 3 trăm bạc, rồi đi thoát cả.

Vũ-v-Định

PHỤ DỰC

Hai cậu linh ra oai. — Hôm mồng 5 (tết đoan dương) vừa rồi vào độ 8 giờ sáng, tôi thấy một người linh khố xanh và một người linh lệ giải qua phố huyện một người độ 45 tuổi mặc cái áo cánh nái hai tay trói lại đằng sau thật chặt, cổ đeo một cái gông tre dọc khó, dài độ thước rưỡi tây. Ra đến cửa nhà trạm, thì thấy hai anh linh nói với người bị trói rằng : « Hôm nay là ngày tết mà chúng tôi phải gải anh đi thế này, thì anh hiện làm sao ? xe phảo thế nào ? »

Người kia trả rằng : « Lạy hai thầy tôi không có một đồng một chắc nào, xin hai thầy thương cho chúng tôi được nhờ », Hai bác linh ta liền nọ khi xung thiên, nhân tiện cái gông lỏng tuột cái chốt, anh khố xanh ta vác ngay cái gông nện tới bọ, vào cả mặt cả vai sưng vù lên, rồi thì đứa giằng bên nọ, đứa kéo bên kia, trông thật khổ sở, tôi định ra bảo chúng nó, nhưng nghĩ chúng nó là đồ vô học, nói cũng thế mà thôi.

Tôi không rõ người bị đóng gông ấy đã phạm tội gì, nhưng trông thấy hắn bị xử lăn nhẫn như thế mà phải cắm lòng, ước gì lúc bấy giờ tôi có cái pháp nào lại lấy ngay gông ấy mà đóng cho hai thằng lăn nhẫn kia thì mới bỏ ghét.

Ph. v. H. lai cảo

SƠN-TÂY

Sét đánh. — Trận mưa chiều hôm 5 Juin vừa rồi, có một tiếng sét thực mạnh, thì ra ở làng Sơn-lộc (huyện Tùng-thiện) phải hai người, một người đàn ông, một người đàn bà với hai con trâu bị sét đánh chết cả ở trên đường cái đi. Quan sở tại đã khám và cho chôn cả rồi.

VIỆT-TRÌ

Thảm trạng — Trong sông Lô-giang ngày mồng 6 tết có cái xác người đàn ông trôi rạt vào bờ bên bến tàu Bạch-thái. xác người ngâm nước đã lần rồi, lần gần hết thịt, chỉ còn da bám vào xương, không thể đoán được bao nhiêu tuổi. Nói nhiều quá hay ít quá chỉ thêm khó cho người nhà có người chết mà thôi. vậy xin nói người đã lớn, đầu hủi trọc, không râu, răng trắng, bận một áo vải xanh, áo may lối Khách, tối áo trên có cái đũng hồ quả quít vố đũng hồ bằng bạc và giây đeo, không bận quần, không có giầy cần cước Như vậy thì bản là người Khách. M. Kiên thấy thuốc tại nhà thương ta ở Việt-trì có đến xem khám cái thây người ấy, xem ra không có dấu vết gì thì quan sở-tại đã cho chôn.

PHÚ-THỌ

Một cách thủ giả-man. — Mấy tối nay ở phố thứ nhất có kẻ năm lẻn vào nhà tên Bính và tên Tỡ hai đêm bốn lần mà đều có người biết chữa được ngay. Hiện trong một tháng nay nhà tên Đính bị cháy 4 lần mà cũng chữa được. Mong rằng các thầy Phủ-trưởng cố giờ thăm cho ra việc này, thì không những nhà mới tên bị ghét thù khỏi bại, mà cả phố đều được yên dạ làm ăn.

Lừa đảo. — Lê-thị Tuyết là con nuôi tên Hoàng thị-Đồng, lừa mụ nuôi mà lấy trộm 12 p, rồi trốn đi mất. Sáng hôm nay thị Đồng đã đi trình sở Cảnh-sát để đi thám bắt rồi.

MÓNG-CÁY

Lời cảm ơn. — Chúng tôi có lời tạ ơn các quan các cụ, các ông, các bà đã đi đưa đám và gửi giấy thếp cùng đồ phúng viếng nội-nhân, thân-mẫu và nhạc-mẫu chúng tôi là

Mme VŨ-THỊ-YÊM

tạ thế tại Móng cáy ngày 26 và đưa đám ngày 28 Mai 1922

Trong khi bối rối, hoặc có điều gì sơ suất, xin lượng thứ cho thì chúng tôi cảm tạ vô cùng

Quan-phụ Phạm-khắc-Khánh
Ái-tử : Phạm-khắc-Kiều
Phạm khắc-Ái
Nữ tử : Phạm-thị-Loan
Phạm-thị-Thư
Tế-tử : Ngô-hành-Vân
Đồng gia-quyến bái tạ.

NAM-ĐỊNH

Bắt được sóc-địa. — Làng Lương-hạn thuộc huyện Trực-ninh, xưa nay vẫn có nhà đánh sóc-địa.

Hôm 1er Juin vừa rồi, có người đến mật báo quan huyện sở tại thì quan huyện phái lính mật đem linh cơ và linh lệ đi bắt.

Đến nơi bắt được 6 nhà tên trong làng lấy được đánh sóc-địa song họ thấy động thì họ đập đèn ra để tháo tối chạy. chỉ còn bắt được có 5 người vừa đàn ông vừa đàn bà và tang vật là : bát địa, 4 đồng tiền đồng. 1 cái bao chè đựng bỏ, và mấy cái chiếu, giải về huyện, quan huyện đã tra hỏi thì bọn phải bắt có tên Liễu, quán làng Ngoại-đồng đã cung nhận cả, bắn nói việc đánh sóc-địa này là tự người lý-trưởng làng Lương-hạn, thông đồng với một người đội-lệ cựu Vũ-Lăng chứa gá đã lâu để lấy bỏ. biện hôm ấy tên đội Lăng ngồi sóc cái cho chúng đánh, khi thấy động chúng dập đèn để tháo chạy không may lên đội Lăng lại bước phải mảnh đèn vỡ, biện ở chân còn bị thương.

Việc sóc-địa này bắt được quả tang như thế cũng vì ông lại-mục Trần Triệu có trí-lực mới bắt được, cái tài mẫn cán đáng khen. mong rằng quan sở tại sẽ bắn giải cái sản cờ-bạc ấy lên quan trên để nghiêm trị cho họ họa chăng bớt được chút nào cũng là may cho các làng lắm đấy !

H. T., lai cảo

...-QUẢNG

Tiên hành. — Hôm 4 Juin các học sinh trường Canh nông làm lễ tiến-hành để đưa chân ông đốc Texier và gui-quyến về nghỉ bên Pháp. Trong khi các học-sinh đọc bài cảm tụng ngài lên đường được đôi chữ bình an, cái cảm tình thầy trò lai láng khôn xiết kể, vì ông đốc Texier coi các học-sinh như là các con vậy. Ngài có khuyên rằn một lời rất qui báu, làm cho các học-sinh ghi tâm tạc dạ đời đời :

« Các anh phải chăm chỉ học-hành để trở nên con người hữu dụng. nghề canh nông có sung chuộng, thời quốc dân mới có phần hưng thịnh được.

Các học-sinh có mời ngài chụp một phiến ảnh làm kỷ niệm.

Cải chính. — Trong bài trả lời ông Phượng-đình đăng trong số báo ngày thứ ba trước, có mấy chữ *Veritas odium parit* (La franchise engendre la haine) người xếp chữ xếp lẫn cả, vậy nay cải chính lại cho đúng.

Diêu kịch. — Có tin đồn rằng : « Công-quán » (Cercle) Sâm-du nay mai tập diễn một bài «Người hầu lận (Avare) của Molière tiên-sinh soạn chúng tôi lấy làm mong ngóng lắm, vì là giáp vào sự cải lương nghề diễn kịch ở nước ta, mà ta được theo chân nối gót một ông thầy đích đáng và giúp vẻ sự mở-mang đường tri thức mở mang về tri - thức thì cũng bổ giúp khỏi xướng ra một lối văn-chương mới hợp thời hơn và để cảm hóa người ta hơn. Diễn kịch có thể giáp cho phong hóa được nhiều và đúng làm một cách giáo dục cho công chúng rất tốt. Hiện mấy năm nay hội Khai-trí tiến-đức đã nghiệm hai lần, mà hai lần ấy sự thí nghiệm đều đã được kết quả cả hai, ta cũng nên lấy đấy làm gương đã trên này là chốn sơn-lâm mọi lòng, các ông đã có lòng chấn-trương một việc rất có ích, đừng nên ngại chi cả.

Nếu mà sự thí nghiệm này thành thì ta nên rủ nay mà reo mừng rằng sự cải lương tới nay nhờ cái lòng nhiệt-thành của mấy ông đã khuyến-hướng hầu tôi chốn hang cùng ngõ hẻm rồi vậy. Mong lắm thay !

B. T. Tiến-an, lai cảo

NINH-BÌNH

Kim dâm vào ngực. — Một thằng bé con độ mười mười hai tuổi ở về huyện Gia-khánh, mặc áo mỏ bụng dắt một cái kim khâu vào vạt áo bên tả, ngồi vỗ ý thế nào đâu gối đưa lên cái kim đâm vào ngực chính giữa nơi quả tim thằng bé nhà quê mà có ý tinh khôn hơn những người lớn ở thành thị chẳy ngay sang nhà thương xin chữa. thầy thuốc đã khó nhọc, mới lấy kim ra được ve cái kim đã cắm sâu hết vào trong ngực, nếu thằng bé đến chậm mỏ vài giờ mà cái kim đã vào hẳn quả tim thì không biết rõi ra thế nào, chắc chết chứ chẳng sai.

Ấy dắt kim trong mình thường nguy hiểm như thế. Đến ngay cái kim dính có dụt nhiều khi cũng bắt liện nữa là những khi kim nhọn và cứng hơn, nhờ ngày nọ ở xóm Bình-khang một ông ăn mặc tây có cái cà-vạt đẹp lắm, đến nhà tỉnh nhân nằm ngửa trên ghế trường kỷ đợi tỉnh nhân đi dâm chẩn về, nghe chừng thoa thấy người thường mừng quá ôm cánh lấy tỉ tay lên cái kim châm vào ngực và theo khe xương sườn vào cũng khá sâu, may không gẫy.

Nói tóm lại hễ dắt kim trong mình thì thế nào cũng có lúc bị kim châm phải, thường thì không nặng, nhưng có lúc cũng quan hệ đến tính mệnh. Thì dụ dắt kim trên đầu rồi đi ra cổ để cả khăn ngủ (nhiều khi thế nhất là người lười biếng) kim có thể đâm vào gây qua khớp xương cổ mà vào tới tủy thì nguy lắm.

Không những một kim dắt trong mình nguy hiểm mà các vật nhọn khác cũng thế, có phần nguy hiểm hơn nhiều, cách vài tháng nay một người (còn để bút tích) bị cả một cái dim ngà đâm qua sọ vào óc, phải vào chữa nhà thương Nam-định.

Chia với đám mất bát tay đám mất, đao nhọn đâm bụng giải đám tay v. v., những đồ nhọn đã làm bao nhiêu người phải bị thương, vết thương nặng nhẹ khác nhau, nhiều thương đã làm cho người phải chết ! Ta hãy nhớ :

Chơi dao có lúc đứt tay,
Lỡ mang đồ nhọn có ngày bị đâm.

VIỆC TRUNG-KỲ

TOURANE

Ngày tết đoan-dương. — Ngày tết Đoan-dương năm nay xem cách sắm sửa, cũng hải, ăn chơi cần nhàn dân bản xứ có vẻ phá hẳn phong mỹ hơn mấy năm trước nhiều lắm. Ấy cũng bởi luôn hai ba mùa nay, hòa cốc phong đăng, dân sự bình an, làm ăn thư thái, mới được no đủ như vậy. Mấy buổi chợ ngày mồng bốn, mồng năm, đông đảo nhộn nhàng chẳng kém gì chợ tết tháng chạp. Những nhà nghèo cực cũng mua nổi được cặp vịt và mấy chục bánh tro ; chật đường kẻ gánh người bưng trông quang cảnh thực là vui vẻ.

Đã thế, lại thêm khí trời mát mẻ cho nên người ta cũng thích đi đạo chơi.

Từ sáng ngày mồng năm, tự nhiên gió tây bắt bỗng dậy lên hơn bốn bề mây kéo tối tăm, tuy không mưa, buổi chiều hôm ấy thực rõ là mát lạnh mát lùng ! Nhờ có trận gió ấy mà dân sự được ăn ngon ngủ yên luôn cả mấy bữa.

Chỉ còn một điều trông mong nhất là trông mưa, nhưng mấy hôm nay mọn người ái đã mưa to, thì chắc trong nấy rồi cũng có mưa được.

QUẢNG-NGÃI

Lễ Hưng-quốc khánh-niệm. — Trong hôm đám vẫn đều biết ngày mồng 2 tháng năm tà là ngày Hưng-quốc khánh-niệm, người các xứ quê đã sẵn lòng về tỉnh mà coi, huống hựu thấy yết thị của quan tỉnh yết những cuộc chơi rất vẻ, thì lòng đi coi lại càng phấn chấn hơn nữa, nên chiều hôm mồng một người đến coi rất nên nào nhiệt, so với mấy năm trước không có năm nào đông bằng ! Ngày 2 là chính ngày lễ, trong thành ngoài phố, các sở công và các nhà tư đâu đâu cũng đều treo cờ thắp đèn, xem rất rực rỡ, tàn 7 giờ hôm 21 phát sáng lên. rồi Nam quan đường thuộc mặc đồ triều-phục làm lễ tại Hành cung, quan Công-sứ và qui quan đều

(Xem trang thứ ba)

BÀ CÁO VIỆC RIÊNG

Bản quán mở ra mục này, để đăng những lời khoáng cáo việc riêng, có đăng thì tất phải trả, ấy là lẽ tự nhiên. Phàm những việc đăng ở mục này, ai bị tổn, người ấy nhận trách-nhiệm, chứ bản-quán không biết thực hư thế nào cả.

Một bức thư ngỏ

Sau giờ chiều hôm 6 Juin 1922 tôi đương làm sổ sách trong nhà Hội Hiệp Ích, bỗng đương thấy ông Nguyễn-mạnh-Bổng đi cang ông Bùi-xuân-Thăng đến op vào mình tôi mà chửi bới và đánh đập, viện lẽ rằng tôi có chỉ-chích bỏ các việc hành-động của các ông trong hội Ích-hữu thư-xã. Nhưng tôi cũng nói tỏ sự-chất-nghĩa hữu dĩ của hội Ích hữu thư-xã bọ hội Công-thương đồng nghiệp mà đoàn nhận để để cho ông Nguyễn - mạnh - Bổng được phân hơn. Nguyên ổi với ông Nguyễn-mạnh-Bổng là chỗ bạn thân mà tôi lại là một nhà cổ-đông trong hội Ích-hữu thư xã ; vì danh-dự của một người bạn, tôi phải có lẽ tu-đức mà khuyên răn ; vì vận-mệnh Ích-hữu thư-xã, tôi phải lấy lợi hại mà xóm bình tỏ ; tôi làm như thế, tôi tưởng đã trọn nghĩa-vụ bạn đối với bạn và cổ-đông Ích-hữu thư-xã đối với Ích-hữu thư-xã không ngờ đâu tôi vạng xong đời mà nên nỗi.

Bởi vậy, tôi có mấy lời kính-đạt cùng các ông cổ trách-nhiệm chủ trương trong Ích-hữu thư-xã biết mà thể lượng cho tôi, và các nhà cổ đông Ích-hữu thư-xã biết mà để mắt vào cái thủ-đoạn của ông Nguyễn-mạnh-Bổng đối với tôi đó mà nên giữ lấy lời ăn tiếng nói.

Kính-đạt, NGUYỄN-THỐNG.

3275

Auto ! Auto !!

Một cái xe ô-tô còn mới lắm, 5 chỗ ngồi, 16 mã-lực, hiệu « Ford » thực đẹp, thực tốt.
Bán giá cực rẻ.
Hỏi tại Bản quán. 3206

CẦN NGƯỜI LÀM VIỆC

Tại sở chiếu-bóng ở phố Toàn-quyền cần một người tài-xế giỏi, có sẵn các certificats nếu, để vận máy xe ô-tô hiệu « Peugeot » 24/30.
Lương sẽ định theo công-việc làm.
Ai muốn làm thì cứ đến đấy mà hỏi. 3268

NHÀ NGHỈ MÁT

Tại Sầm sơn (Thanh-hóa) có nhà nghỉ mát để cho người Tây và người Annam thuê cả tháng hay là thuê ngày cũng được. Có phòng ngủ để ở vật dụng.
Có bến tắm Tây và tắm Annam.
Ai muốn hỏi trước điều gì xin hỏi tại nhà Tân-lợi.
ở phố Paul-Bert, số 16, tỉnh Nam-định và ở phố Thương mại, số 5, tỉnh Thanh hóa. 3261

PHÒNG - THĂM - BỆNH
CỦA QUAN
Y-khoa Bác-sĩ MAURICE LOUBET
Thường thụ độ ngự đồng Bắc-đẩu bội-tinh.
Nguyên chuyên về ngoại-khoa tại bệnh-viện Tenis, Fes, Rabat, Casablanca, Port-Saïd (Ai cập) Huế
Ngoại khoa, hộ-sinh, chữa mắt và các thứ bệnh lậu, bệnh giang mai.
Phòng thăm bệnh tại SƯƠNG GIA-LONG, 18.
KHÁM BỆNH : Giờ ở đồng một thứ.
3260.

CÁC CUỘC ĐI XEM
SĂN-NHIÊN
Tối thứ năm :
HIỆP-KHÁCH TRẢ HỒN
Tam-lang người xấu mà tính tốt hay thích lấy vợ đẹp, ý thế con quan, hễ thấy con gái thì hà hiếp trên đẹp, sau gặp Võ-sinh giả làm cô-dân để chữa cái bệnh chim gái cho Tam-lang.
Tối thứ sáu :
CÂY CỎ LÀM CHỨNG
Cảnh Địa-phủ rất là lộng lẫy. Bên-hội đang nghỉ cách chế cây cỏ biết nói thế nào cho thực được tài tình.

CINÉMA PALACE
(Nhà chiếu-bóng lớn phố Paul-Bert)
Tuần lễ từ thứ tư 7 đến thứ ba 13 Juin 1922
Ba buổi ban ngày thứ năm có mở một chiếu từ 5 giờ chiều, thứ bảy chiếu 5 h. 30

CHƯƠNG-TRÌNH
THỜI-SỰ « ÉCLAIR »
Các việc lớn trong thế-giới
TRUYỆN MỘT BÀ LỚN
Phiên ảnh mỹ-thuật Pháp rất đẹp
Bi hài kịch dài 6 đoạn
HỒI THỨ I, II và III
Nghỉ
TRUYỆN MỘT BÀ LỚN
Chép nốt hồi thứ IV, Và VI
Tuần-lễ sau sẽ chiếu phiến ảnh REINE LUMIÈRE
(Quang-Minh hoàng-hậu)
Rất hay ! rất lạ !
Từ 1er Avril giờ đi
Ngày nào cũng có nhạc, chỉ trừ tối thứ hai và chiều thứ bảy

NHÀ BA MŨI
65 giây nói 220

Nhà ba mũi cho thuê các thứ xe ngựa, Hiện giảng rằng « M. Tạ-duy-Tư » ở phố Francis Garnier, số 12, Hanoi, mới mua lại của M. Aviat ở phố hàng Vôi, các thứ xe ngựa đẹp, bánh caoutchouc cho thuê đi, hay đám cưới thời Sale mặc quần áo chỉnh-đốn theo lệ lối đám cưới.
Qui-khách muốn thuê, xin mời đến bản-hiệu nhà Ba Mũi, ở phố hàng Lọng, số 46, (Route Mandarine).
Có đóng các thứ xe mới và chữa, và bán yên ngựa đồ xe.
Hay các-bạch
Quách, G. Tạ-sơn-Hiệu

ÍCH-HỮU THƯ-XÃ
Tổng-cục ở số 18, Phố Mã-Vệ
Ăn-quán ở số 46, Phố Hàng Bồ
HANOI
ĐIỆN-THOẠI SỐ 167

Thưa các Ngài,

ÍCH-HỮU THƯ-XÃ chúng tôi đã mua được cái nhà in ĐẠI-PHONG-DỤC-KỲ ở phố hàng Bồ, số nhà 45, kể từ ngày 4 Mai 1922 mà đi thời chúng tôi nhận nhà in ấy làm của thư-xã ; chúng tôi lại mới nhận được máy in chữ in ở bên Tây gửi về nữa, thực có thể làm được hết các việc in. Vậy xin các Ngài có dùng đến việc in sách vở, thư thiếp, giấy má gì thời xin gửi thư cho Bản-xã chỉ-nhiệm là :

M. TRẦN-QUANG-HUY
Directeur de la Société ÍCH-HỮU THƯ-XÃ
HANOI

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

đến thị lễ, ở trước Hành-cung thì học trò trai cầm cờ, hai bên thì lính tập và lính giản đến bồng súng đứng hầu. Rồi đến đốt pháo, qui quan đều ra coi học-trò đá bóng thì tại trước cột cờ, đến 9 giờ mới bãi; 10 giờ rưỡi các quan thuộc viên hai triều đều đến dự tiệc tại dinh quan Tuần, tháng đến 12 giờ; 15 giờ qui quan đều ra tại chợ tỉnh, ở đó đã trần thiết chỉnh lề rồi, nào là *sắc-bùa*, đá gà, đánh nhạc Mọi, thả diều giấy, đến 17 giờ mới xong, rất vui cho cuộc thả diều giấy nầy, vì ở trong yết thị của quan có yết thưởng những con diều đẹp hoặc lên cao, nên ai ai cũng lo làm cho khéo mà lấy thưởng, tác thả đấy có hơn 100 con diều rất đẹp lắm, khi thả lên cao rồi, thì ba bốn con, hoặc chín mười con treo nhau làm một chùm, nên phải kéo xuống, sau rồi chỉ còn có chín con lên cao được mà thôi, quan có thưởng ba con, con rất nhỏ, con bướm nhỉ và con ó thế ba? 19 giờ qui quan, qui phu-nhơn và Nam-quan đều dự tiệc tại dinh quan Tuần, tiệc xong qui quan đều đến tại Hành-cung xem múa tam-tinh và múa tứ linh, cho đến 22 giờ đốt pháo bông rồi mới mãn cuộc, còn hát hội cả ngày 2 cho đến hôm đem mới thôi.

Lễ nghi long trọng, cuộc chơi vui vẻ, nhơn dân xem đã mãn mục.

Chúng tôi nên lại cửa hàng này mà xem đã có nhiều kiểu mẫu mới chế ra đẹp lắm và hạ hơn cũ.

Cửa hàng tôi chuyên môn đóng và chế kiểu mẫu đồ gỗ rất đủ mọi và bán giá phải chăng, có in cả catalogue theo như lối bán quý-quốc xin gửi sang bán này đã biếu các quý khách ở xa gần muốn đóng đến kiểu xem thì cho người, nhà lại lấy hay là gửi thư lại thì tiện đính theo cả timbre lấm

điều phí tổn gửi đi biếu các quý khách xem.

LƯU-BÁ-VI, Propriétaire
VĨNH-XƯƠNG
56, Rue Pellerin-ex tức là phố Lò-xũ, Hanoi
Téléphone 210 2021

RƯỢU
QUINQUINA CUSSAC
Rất bổ
dùng cho những người ốm yếu.
BÁN TẠI
NHÀ
GUIONNAUD FRERES
ở Hanoi-Haiphong,
và tất cả các cửa hàng bán lẻ ở các tỉnh.
2051

KỲ TÊN KHÔNG RÕ
Bản-quán xin các ngài mua báo khi có việc gì viết thư đến hỏi bản-quán, thì cho biết cái số in ở trên giấy gói báo, hoặc là gửi cho bản-quán cái giấy quán-ký, để bản-quán làm để tìm kiếm. Vậy các ngài thường hay ký tên vẫn tắt, hoặc thân quá, không rao được, thành ra nhiều khi bản-quán không biết ai mà trả lời.

LỆ ĐỔI CHỖ Ở
Mỗi năm ông mua báo, khi đổi chỗ ở, muốn bản-quán gửi đến chỗ mới, thì gửi cho bản quán cái giấy quán-báo, chúng tôi sẽ cho tên chữa, quán khác.
Nếu ai không gửi lấm thêu thì số đi người lấy sẽ được thất tờ cùng hơn.

HIỆU BÁO-CHẾ VÀ LỤC-HỢP
CHẾ THUỐC CHO NGƯỜI ĐẠI-PHÁP VÀ NGƯỜI AN-NAM
Ed. MONTÈS
Quan Bảo-chế hạng nhất, Hà-nội, phố Paul-Bert, số 14

HÓA-HỌC CHẤT và các thứ thuốc bảo-chế
THUỐC ĐAU MẮT
Hiệu SOISET-GARD, trị các thứ đau mắt
THUỐC SOLUTION S. cản-công HOLBÉ đề chữa ác-nhiệm
SOLUTION S. HOLBÉ
3 $ 50 một chai
Xem mạch mắt mới — Muốn dùng thuốc mắt phải xin đơn quan ĐỐC-TỜ người Pháp thì mới có thể mua được.
Gouttes « NÉTHARSINATE »
Ø 1 $ 00 một lọ
Thuốc nhỏ mắt, hơm ca-mạch, mắt mới không muốn làm việc gì; dùng thuốc này hay lắm!
Máy thử kính-hiệu hay hơn:
Các thứ thuốc nước dùng in kín để tiêm vào các như thuốc bổ CACODYLATE DE SOUDE
Thuốc tiêm quả là 0 $ 50 trị bịnh đau-mai
Thuốc ho SIROP PECTORAL vừa ho, vừa bổ.
Thuốc ho chỉ người lớn dùng được thôi
Thuốc tiêu hóa MONTÈS
Thuốc nầy: 2 $ 50 và 20 viên
Thuốc tiêu-hóa: 0 $ 50 một chai
Xem mạch không lấm tiền, nhưng khi mua thuốc không mua thuốc nào thì phải trả tiền xem mạch.
Thuốc này chỉ có bán tại hiệu Montès thôi, không phải nơi nào khác.
ĐỒ BUỘC THUỐC
ĐỒ DÙNG ĐỂ THÍ-NGHIỆM PÒA-NỌC
ĐỒ MÔ-SẺ
Kính-hiển, đồ-hiển, thước-hiển hiệu LUMIÈRE và JOUGLA và giấy-hiển, thuốc Citrex và thuốc Bromure
Bán chịu và bán buôn kín
Giấy mực và bản 15
« THUỐC ĐẺ »
0 $ 90 một chai 1/4 litre
Giá bách-phương mua, mỗi tỉ một hay ai. Phòng thuốc-đại rất thì mà nồng thuốc nặng cho cực ngọt, không thuốc nào bằng. Nhưng thuốc này cần phải uống ngay sau khi bước bão Quan Montès thuốc mới có hiệu nghiệm. Thuốc này chỉ có bán tại hiệu Montès thôi, không phải nơi nào khác. Ai muốn mua thuốc này thì phải mua một chai lớn 1 litre. Giá có 1 $ 00 mà thôi.

NAM-THỊNH, Tailleur
SOIERIES-ROUGEAUTÉS
6, Rue des Cantonnais
HANOI

Bên-hiệu vẫn may các thứ quần áo Annam và quần áo Tây. Gấm, vóc, nhiễu, sa tây, sa tàu, đủ, len, hàng Saigon, hàng Bắc kỳ, không thiếu thức gì, v. v. Mới lại vải imperméable mới cực đẹp, để may áo đi mưa.
2015

Nhà Bán đồ « TÂN-TÂM » ở Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

HIỆU BÁN KÍNH VỆ-SINH
Bản-hiệu bán đủ các thứ kính vệ-sinh xem sách, cầm thì, các thứ kính dưỡng mục đủ các mùi; kính đi ô-tô và tàu bay, nhiều kiểu lạ và đeo trông rất nhã mà giá lại rẻ hơn mọi nơi. Xin mời các ngài chiếu cố đến xem, bản-hiệu đã có riêng một tay chuyên-môn theo về nghề thử kính để hầu hiệp mọi ngài.
LY-SENG-BAO dit CHEONG-HING
2023

THÁI-HƯNG
21, Phố Hàng Bông, 21
HANOI

Kính trình các qui-khách, Bản-hiệu bán đủ các thứ mũ kiểu mới thật nhã (Casques Fantaisie các thứ mũ mây (Chapeaux pliants), mũ feutres đủ các thứ mùa và khăn xếp nữa.
Bản-hiệu có nhiều thợ khéo, làm rất tinh-xảo, kỹ-lưỡng, nhanh-nhẹ. Giá bán hạ hơn các nơi.
Bản-hiệu có bán buôn, bán lẻ đi các tỉnh. Các qui-khách ở xa muốn mua hàng của bản-hiệu xin viết thư lại. Bản-hiệu sẽ gửi hàng đi ngay, theo lối lĩnh hóa phố (Contre Remboursement). Xin các qui-khách chiếu cố.
3028
THÁI-HƯNG kính bạch.

潘德成
PHAN-ĐỨC-THÀNH
GRANDS ARRIVAGES SOIERIES
CHINOISE, FRANÇAISE, TONKINOISE, DIVERSE ETOFFES ET TRE DE CHINE
Bản hiệu bán đủ các thứ hàng Tàu, hàng Tây, hàng ngoại. Bác các thứ nếu có chế Tân Đề-xuất thực hiệu, may quần áo Annam và quần áo Tây, đã các lối.
Bản hiệu có bán vàng điệp Vĩnh-thịnh long chính-hiệu
GROS & DÉTAIL
HANOI — 2, Rue des Cantonnais, 2 — HANOI
Kính trình các qui khách biết cho rằng bản hiệu chúng tôi bán nhiều các thứ tơ lụa gấm vóc tem khắp nhà nhà.
Hàng Bắc đại-triển đủ các phẩm, gấm bông vàng hạc, gấm thất thể, gấm mặt chão. Gấm dùng may giả đám, kim ngân đoàn thiên huyền, xuyên hoa trung, nhiễu cờ, thơ mùi, cashemire, alpaga, lương bái thơ, sa văn mình, sa tay hoa và trơn. Long sa trơn, gấm hoa, kim tiền tây, đủ những thứ xuyên hình trúc hàng Saigon, các thứ lĩnh Bombay, sa fantaisie may áo parisienne, đủ đen, serge may quần áo tây, sắc thì thay thiên thì gì, lại có cả các thứ đồ làm tơ nam thợ ở bản-hiệu may cực khéo, cắt đúng kiểu mới, các qui khách chiếu cố đến mua giúp cho, nếu như các qui khách ở xa mà muốn lấy mẫu (echantillons) và bởi giá hoặc may hàng thì bản hiệu sẽ gửi ngay và xin khai rõ giờ muốn hạch. Hàng hóa mẫu gửi đi xa cũng tính giá như là các qui khách đến tại hiệu vậy. Hiện chúng tôi lại có đủ thợ may quần áo Tây, và quần áo Annam rất khéo và bán hiệu đã thì lấy những người thợ thất là số trí khéo và rẻ khéo.
Các qui khách nào muốn may quần áo nên gửi cho một mẫu tiền trước còn thì bản hiệu sẽ gửi Contre Remboursement.

PHONG-TÀI
HIỆU ĐỒNG GIẦY
Số 45, phố Rue des Pipes, Hanoi.

Kiểu đẹp! Giá rẻ! Có catalogue riêng, quí khách muốn xem xin viết thư đến bản-hiệu sẽ gửi biếu.
2064

CÁO-BẠCH
Chúng tôi kính trình các qui-khách biết rằng chúng tôi thuận bán chịu Phốt-phát (Phosphates) đến mùa tháng mười gặt rồi mới lấy tiền, song những các nhà từ mà mua thì phải có gì chắc chắn để gửi chúng tôi làm tin, như là: đồ bán cửa nhà ruộng nương (Titres de propriétés) phiếu Quốc-trái. (Titres d'Emprunt Français) phiếu Đông-pháp công-thái (Titres d'Emprunt Indochinois) vân vân.
Những giấy phiếu Quốc trái, công thái mà chúng tôi giữ để làm tin thì bao giờ cũng vẫn là của những các nhà mua hàng chịu đem gửi; mà khi đến hạn giả tiền mua chịu hàng rồi thì chúng tôi giả lại các giấy mà ấy, mà nếu đáng khi chúng tôi giữ các giấy mà ấy có phiền nào được mỏ trùng số thì chỉ số ấy vẫn thuộc về của người có phiếu đem gửi.
Những các làng đã cải lương rồi mà có những giấy phiếu ấy có thể mua chịu được phốt-phát, muốn biết cách thức mua chịu phốt-phát thế nào thì các làng ấy có hỏi tại các tha Công-sở.

Kính cáo
SOCIÉTÉ DES PHOSPHATES DU TONKIN,
133, Avenue Paul Doumer,
HAIPHONG.
2065

CHỮ MỚI ĐẾN!!!

Bản-quán vừa nhận được ở bên Tây, nhiều thứ chữ rất đẹp, in đủ các lối.
Bản-quán lại có cả máy đá để in các thứ tranh vẽ thực đẹp, in đủ các mùi.
Bản-quán lại có cả máy chụp ảnh để in nữa.
Bản-quán lại có cả các thứ máy đúc clichés chì nữa.

Công việc làm rất nhanh, giá tính lại rất rẻ.

Kính-cáo,
VĨNH-THÀNH ÂN-QUÁN

N° 87

TÁI-SINH-DUYÊN
(Sự-tích Mạnh-lệ-quân)
NGUYỄN-ĐỖ-MỤC *dịch thuật*

Ngày hôm ấy, ba người uống rượu, mãi đến quá trưa mới xong. Khi uống rượu xong, *Hoàng-phủ thiếu-hoa* lại vào hậu-trại, từ biệt *Doãn* phu-nhân và *Trưởng-hoa* tiểu-thư, xin đến sáng mai thì khởi hành tiến Kinh.

Doãn phu-nhân nói:

— Con tiến Kinh lần nầy, nên phải cố chí lập lấy công-danh. Khi cứu được thân-phụ hồi triều rồi thì con nên lấy *Vệ-đăng-nga* (tức là *Vi-đăng-đạt*) làm vợ.

Hoàng-phủ thiếu-hoa nói:

— Xin hãy đợi ngày ấy sẽ bàn đến việc hôn-nhân.

Hoàng-phủ-thiếu-hoa lại ra nhà *Tunghĩa-sảnh* gọi *Lã trung* mà hỏi rằng:

— Nhà ngươi đã giả-cả lắm, không biết có thể theo ta tiến Kinh được không?

Lã-trung nói:

— Thế nào lão-nô cũng xin cố theo không dám quản công khó-nhọc.

Vi-đăng-đạt nói:

— Không nên! *Lã-trung* năm nay đã già mà đi Bắc-kinh lại là nơi giá-lạnh, chịu sao cho nổi. Tôi có hai tên dũng-sĩ. Một tên *Lệ-mãnh*; một tên *Bình-tuyền*. Hai đứa nầy khỏe mạnh và chăm-chỉ lắm, tôi định cho theo công-tử tiến Kinh. Giả-tử trong khi đi đường, có sự gì khó-khăn, nó có thể giúp đỡ được.

Nói xong, liền truyền gọi *Lệ-mãnh* và *Bình-tuyền*. Một tên *Lệ mãnh* và *Bình-tuyền* đến, cùng cúi đầu sụp lạy. *Hùng-hiệu* và *Hoàng-phủ thiếu-hoa* trông thấy hai người ấy đều chưa đến 30 tuổi, mặt mũi đầy-đặn thân thể tráng-kiện, cũng có ý lấy làm bằng lòng.

Vi-đăng đạt bảo *Lệ-mãnh* và *Bình-tuyền* rằng:

— Hai người nên hết sức hầu-hạ *Hoàng-phủ* công tử và *Hùng* tiên-sinh đây tiến Kinh, mai sau ta sẽ có trọng thưởng.

Lệ-mãnh và *Bình-tuyền* vâng mệnh lui ra. Ngày hôm sau, *Vi-đăng đạt* sửa một tiệc tiễn-hành. *Hoàng-phủ thiếu-hoa* lại vào cáo từ với *Doãn* phu-nhân và *Trưởng-hoa* tiểu-thư.

Trưởng-hoa tiểu-thư nói:

— Nếu biển-đệ tập được công-danh thì khi nào đem quân đi đánh Phiên cứu lấy thân-phụ, chị đây cũng xin theo đi.

Hoàng-phủ thiếu-hoa kinh ngạc mà rằng:

— Chị là nữ lưu thì đi sao cho được. Vả giao chiến ở trên mặt bể, sóng gió đỡ đột là thường.

Trưởng-hoa tiểu thư nói:

— Chị dốc một lòng hiếu-thuận thì dẫu sóng gió cũng chẳng sợ chi. Hiền đệ cứ tâu với triều đình, bất tất phải nghi-ngại.

Hoàng-phủ thiếu-hoa nói:

— Vâng! Điều ấy rất dễ! Nhưng còn *Lã-trung* năm nay đã già-cả, nếu để ở đây hầu-hạ thân-mẫu, kẻo hắn đi đường-sá xa-xôi, khó-nhọc khổ thân.

Doãn phu nhân gật đầu, *Hoàng-phủ thiếu-hoa* từ biệt lui ra, cùng *Hùng-hiệu* lên ngựa. *Lệ-mãnh* và *Bình-tuyền* hai người mang xách các đồ hành lý. *Vi-đăng-đạt* tiễn đi một quãng đường rồi mới từ giã.

Vi-đăng-đạt ân cần dặn *Hoàng-phủ thiếu-hoa* rằng:

— Công-tử đi chuyến này, nếu lập nên công-danh, thì nào cũng tâu với triều-đình, khiến tôi được chuộc tội trước, chớ có quên điều ấy.

Hoàng-phủ thiếu hoa nói:

— Cả nhà tôi chịu ơn đại-vương, chưa biết lấy chi mà báo đáp, nay đại-vương dặn có một việc ấy, khi nào tôi dám quên lời.

Hai bên chắp tay rồi từ-giã nhau. *Hoàng-phủ thiếu-hoa* cùng *Hùng-hiệu* và hai tên dũng-sĩ thẳng đường tiến Kinh, mải đến cuối tháng giêng năm sau mới vào tới nơi tới kỳ một cái phòng trọ yên ngồi. Tối ở trọ trong xin đầu quân.

Hùng-hiệu cầm thư trong tên tuổi, còn *Hoàng-phủ thiếu-hoa* thì tự xưng là *Vương-thiếu-phủ*, tên tự *Tùng-hoa* người huyện *Bình-giang*, năm ấy mới 18 tuổi. Hai người tìm vào Binh bộ, đưa nộp tờ trạng, xin chưa vào danh-sách cho, rồi sau mới trở về nhà trọ tính đường để đợi đến kỳ khảo-thí.

Một hôm *Lệ mãnh-dương* ngồi nghỉ thẩm và lẩm nhẩm nói:

—Không biết phụ-quân ta là *Hoàng-phủ-thiếu-hoa* đã đến nào danh để tình-nguyện đầu quân chưa?

Nói xong, truyền cho gia tướng lấy danh-sách ra xem, trông thấy trong danh-sách có một người tên gọi *Vương thiếu-phủ*, tên tự là *Tùng-hoa* người huyện *Bình-giang*, lấy làm nghi hoặc, đoán chắc là *Hoàng-phủ thiếu-hoa* thay họ đổi tên đó!

Lệ mãnh-dương nghĩ vậy, đem quyển danh-sách vào nhà trong, mật bảo với nàng *Tố-hoa* rằng:

— Một người tên *Vương thiếu-phủ* tên tự *Tùng-hoa* này, em đoán chắc là *Hoàng-phủ thiếu-hoa* thay họ đổi tên đó!

Nàng *Tố-hoa* nói:

— Tại sao lại biết tên tự thực là *Hoàng-phủ-thiếu-hoa*?

Lệ mãnh-dương nói:

— Chị thử nghĩ đó mà coi: trừ bỏ chữ « *Tùng* » không kể, đổ phải còn chữ « *Hoàng phủ thiếu-hoa* » đó không? Hướng-chi năm nay 18 tuổi thì chính phải rồi! Và chẳng có với một người tên gọi *Hùng-hiệu*, cũng người huyện *Bình-giang* Nguyễn vì cớ-nhiên xuất thân; người ấy chắc cũng là một bậc anh-hùng mà bọn thân với *Hoàng-phủ thiếu hoa*, cho nên cùng nhau mạo-hiểm đến đầu quân vậy. Chẳng bao lâu tới ngày khảo-thí, sẽ biết được điều-các.

Nàng *Tố-hoa* nói:

— Tiểu-thư nói rất có lý phải!

Thời-gian thấm-thoắt đã đến kỳ khảo-thí. Trước đó 8 ngày, vua *Thành-tôn* ra ngự triều, *Lệ-mãnh-dương* qui tâu rằng:

— Muôn tâu bệ-hạ! Năm ngoái kẻ hạ thần đã phụng chỉ, bệ hạ chiêu mộ anh-hùng, định đến ngày mồng một tháng tới năm nay thì kỳ khảo-thí. Nay đã tới kỳ khảo-thí, xin bệ-hạ cứ cho một viên Đại-thần tới để chủ-trương về việc kỳ.

Vua *Thành-tôn* phán rằng:

— Việc này tự tiền hoàng-đế Khải-định. Và vì quan lại thuộc về bình-bộ, thế thì hà tất phải chọn đến trăm cử nhà người làm Đại-thần đó.

Lệ-mình-đường tâu rằng:

— Việc khảo-thí này cần phải bình công mới kén được chân tài. Nếu một người làm tổng-tài, để mình lệ-đoàn, xin bệ-hạ cử thêm cho mấy vị Đại-thần nữa thì thiên-hạ mới có lòng thập phục.

Vua *Thành-tôn* khen ngợi mà phán rằng:

— Nhà ngươi đã quá khiêm nhu vậy thì trẫm chọn thêm hai người nữa để cùng giám-thí.

Nói xong, liền gọi quan Thông-chính tư là *Thượng-nghi-tiên* và quan Độ-sát ngự-sử là *Đa-lai-đại* đến trước mặt mà dặn rằng:

— Trẫm cử hai người làm chức giám thí, nhưng việc khảo-thí này trẫm giao toàn quyền cho *Lệ-quán-ngọc*, hai người phải tùy ý *Lệ-quán-ngọc* mới được.

Hai người lĩnh chỉ lui ra, cùng nói với *Lệ-mình-đường* rằng:

— Việc khảo-thí này đại-nhân là chủ, xin tức khắc hiểu-thị cho sĩ-tử biết, đến ngày mồng một tháng tới hai chúng tôi sẽ đến tịnh-trường để giám-thí.

(Còn nữa)

Certifié l'insertion
Imprimerie du Trung Bắc Tân Văn
Le Gérant: NGUYỄN-V.-LUẬN